

ELŐFIZETÉS.

HELYBEN:

Egy évre 28 korona.
Fél évre 14 korona.
Egy negyed évre .. 7 korona.
Egy hóra 2 k. 40 f.

VIDÉKEN:

Egy évre 32 korona.
Fél évre 16 korona.
Egy negyed évre .. 8 korona.
Egy hóra 2 k. 80 f.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.

TELEFON-SZÁM: 337.

KIADÓHVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.

József főherceg-ut 22. sz.

TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1917.

Főszerkesztő:
Stauber József.

Csütörtök, január 25.

Tisza István gróf nyilatkozott a kijárókról.

(Tizenhét képviselő a hadügyminiszter listáján. — A miniszterelnök az összeférhetetlenségről.)

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

Az őszinteség, igazság és a becsület fogalmának szentháromsága jellemezte a magyar miniszterelnök mai beszédét. Codex-e ez a beszéd a politikai erkölcsnek s kinyilatkoztatása annak az elvnek, mely a tisztességet ismeri el minden cselekedet legfőbb bírájává s amely elv Tisza István gróf közéleti szereplésének mindig vezérmotívuma volt.

A mai idők hatalmas méretei közé illik ennek a magyar államférfiúnak minden póz nélkül való egyénisége, kit ezerszer vádoltak meg alaptalanul olyan igazságtalanságokkal, amelyek mindenha idegenek voltak a lelkétől. A legigazságtalanabb vád a nepotizmus fanatikusának hirdette, akiben vakon bízhatnak hívei, mert soha és semmi körülmények között el nem ejti őket. Mai beszédénél és cselekedeténél fényesebb cáfolatot nem adhatott volna erre a soha meg nem okolt vádra.

Őszinte nyílt vallomás volt ez a beszéd, olyan férfi vallomása, akinek nincsen titkolni valója. Az összeférhetetlenségi törvény: rossz törvény, mondotta Tisza István gróf, de törvény, amelyet mindenkinek meg kell tartani. A képviselőknek különösen. A háboru első percétől fogva hangoztatta ezt, sőt pártjának ügyvéd képviselőit még a hadsereg szállítók védői tisztjétől is óvta.

Ebből az őszinte vallomásból kiragygott az igazság, amelyet semmiféle pártgyűlölet el nem homályosíthat. Az az igazság, hogy a magyar kormányelnök senki hibáját nem takargatja, s aki törvény ellen vétkezett: törvény által bünhődjék. Le kell vonnia mindenkinek a konzekvenciát férfiasan azokért a cselekedetekért, amelyekre egy törvény értelme vétőt kiált.

De a beszédnek legragyogóbb fejezete mégis az összeférhetetlenség és a becsület viszonyának éles elméjű distinkciója. Szükség volt erre a meghatározásra, mert az ellenzéki sajtó s az ellenzéki politikusok egyrésze máris úgy kezelte az összeférhetlenségi eseteket, mint a melyek a becsület legérzékenyebb rétegeibe vágnak. Ezek számára mondotta Tisza István gróf: — Ne essenek a képviselő urak abba a hibába, hogy az inkompatibilitást a tisztességgel össze-

tévesszék. Lehet valaki tisztességes és — inkompatibilis, de lehet kompatibilis és mégsem tisztességes!

Ezt az igazságot igazán nem szabad elfelednie annak, aki az összeférhetlenségi ügyekben kategorikus ítéleteket akar kijelenteni! . . . (2)

A képviselőház mai ülésének legnagyobb érdeklődéssel várt eseményét Tisza István gróf miniszterelnöknek a hadseregszállítók és a kijáró képviselők viselt dolgának tárgyában hozzá intézett kérdésekre adott válasza alkotta. A miniszterelnök, régi álláspontjának megfelelően, teljes nyíltsággal foglalkozott ezzel a nagyjelentőségű közéleti kérdéssel és a munkapárt segédkezdésével járult hozzá a politikai élet purifikálásához. A képviselőház ülésének eme részéről a következőket telefonálta tudósítónk.

Kik azok a kijárók?

Zlinszky István interpellált elsősül a hadseregszállítók és a kijáró képviselők ügyében:

— Minthogy Tisza István gróf tegnap kijelentette, — mondotta — hogy ma végleges választ fog adni ebben a kérdésben, nem akarja interpellációját bővebben megindokolni, csak arra akar rámutatni, hogy a kijáró képviselők a Ház tekintélyét esorbitják és ezért szóvá kellett tenni az ügyet a parlamentben. Az összeférhetlenségi törvény rossz, de amíg életben van, addig be kell tartani. A háboru alatt különben erkölcsi összeférhetlenség is létezik. Kéri a miniszterelnököt, hogy közölje mindazok nevét, akik a nemzetet megsértették azzal, hogy képviselői tisztségüket kijárássra használták fel. De különösen hibáztatja azokat, akik a hadseregszállítókban szerepet töltöttek be.

Talán Béla: Ki volt a védő?

Héderváry Lehel: Ki volt a löszállító?

Nagy zaj tört ki ugy a munkapárton, mint az ellenzéki ezekre a közbekiáltásokra.

Zlinszky István: Nem lehet tünni, hogy képviselők marhákat és lovakat szállítsanak a hadseregnek. Kéri, hogy a kijárók nevét és azokét, akik a hadügyminiszteriumban közbenjártak, közöljék.

Tisza István gróf kijelenti, hogy Haller József interpellációja után együtt fog válaszolni a két interpellációra.

Tisza István gróf a tizenhét „kijáróról.”

Tisza István gróf a következő választ adta:

— Midőn a hozzám intézett két interpellációra válaszolok, felmentve érzem magam

Zboray Miklós személyes ügyben kíván felszólalni. Mint ügyvéd, kötelessége volt elvállalni a hadseregszállítók ügyét, mert esküje köti, hogy mindazoknak, akik jogsegélyt kérnek, segélyt nyújtson. Szerinte hadseregszállítási ügyekben is lehet védelmet elvállalni. Az ügyvédnek kötelessége védenie érdekében mindent megtenni, különben képviselői minőségét ő sohasem érvényesítette ezekben a perekben, csak mint ügyvéd vállalta a védelmet.

Haller József mondta el ezután interpellációját:

— Bár két részről is történt felszólalás a kijárással ügyében, mégis szükségesnek tartja, hogy interpellációját néhány szóval megokolja. Különösen azért tartja ezt szükségesnek, hogy a munkapárt felfogását is kifejezésre juttassa ebben a kérdésben. A sajtóközlemények csupán egyes összeférhetlenségi ügyekről emlékeztek meg, olyan felfogással azonban, amely esetleg félremagyarázásokra adhat alkalmat. Nem kíván foglalkozni azokkal a tendenciákkal, amelyek egyes sajtóközleményekben megnyilatkozhattak, nem kutatja jogosak, vagy jogtalanok ezek, még pedig azért, mert egyetlen tendenciát mindenikben megnyilatkozni látott, melyet ő is magáévá tesz. E sajtóközlemények ugyanis arról szólnak, hogy a magyar parlament tekintélyét egyes képviselők súlyosan megsértették. Már pedig ezt megvédeni minden pártnak és minden egyes képviselőnek eminens kötelessége. Ő a maga részéről is szigorú megtorlást követel. Az a képviselő, aki a parlament méltósága ellen vétett, vonja le a konzekvenciákat. Fontosnak tartja, hogy minden vádat, bármily burkolt és lappangó legyen is az, hozzanak azonnal a parlament elé. Targyalják szigorúan és azok a képviselők, akik a szörnyűséges háboru zavaraival arra használták fel, hogy maguknak jogtalan hasznot szerezzenek, azoknak el kell tűnniük a fórumról, az összeférhetlenségi zsűri pedig intézze el sürgősen, hogy a nemzet előtt tisztán álljon a parlament tekintélye.

Kívánatosnak tartja, hogy Tisza István gróf terjessze elő azok nevét, akik a háboru alatt kijárással végeztek.

Az összeférhetlenségi zsűrinek kell ezeket az ügyeket tisztázni és chez Tisza István gróf segítségét kéri.

elvi álláspontom részletesebb kifejtése alól, nemcsak azért, mert elvi álláspontomat, amely sohasem változott, ismételve volt alkalmam kifejezésre juttatni, hanem azért is, mert Zichy,

Aladár gróf tegnap korábbi kijelentésemet felolvasta. Mindenki tudja, hogy én a jelenlegi inkompatibilitási törvény számos rendelkezését nem helyeslem és nem helyeslem most se. Nézetem szerint kettős irányban kellene az inkompatibilitási törvényen változtatni és pedig, amely egyfelől lehetővé teszi a mezőgazdáknak és iparosoknak a képviselőiséget akkor is, ha oly üzleti összeköttetésben állnak a kormánnyal, mely az ő mezőgazdasági, vagy ipari vállalatuknak természetes következménye, másrésztől azonban még a mostaniaknál is sokkal drágóbb rendelkezésekkel igyekezném lehetetlenné tenni minden alkalmi üzletet és minden közvetítést. Természetesen, amíg a törvény fennáll, szükségesnek tartom annak lelkiismeretes és szigorú végrehajtását, mert nagy országos érdek, hogy az inkompatibilitási kérdés homályt nem vehessen a magyar képviselőház reputációjára. Tehát minden konkrét esetben a legszigorúbb álláspontnak adtam kifejezést, amikor a pártokhoz tartozó egyes képviselő oly üzletben vett részt, amelyet a törvény értelmében inkompatibilisnek kell tekintenem.

Ilyen eset három fordult elő. Minden esetben azt a tanácsot adtam, hogy az illető mondjon le mandátumáról. (Élénk helyeslés, felkiáltások baloldalon: „Közjegyző lett!”)

(Inkompatibilitás és tisztesség.)

Tisza István gróf: A képviselő urak részben abba a hibába esnek, hogy az inkompatibilitást a tisztességgel összetévesztik. Lehet valami tisztességes és inkompatibilis és kompatibilis és mégsem tisztességes. Különösen fokozott mértékben érvényesítettem szigorú álláspontomat a háború alatt, mert teljesen egyetérten azokkal a kijelentésekkel, hogy a képviselők semmiféle tekintetben kapcsolatba nem hozhatók a háborúval kapcsolatos üzérkedésekkel és nyereszkekkel. Olyan messzire mentem, hogy képviselőtársaimnak, akik mint ügyvédek, felszólítást nyertek, hogy háborús szállításokkal kapcsolatos bűnügyekben védelemre vállalkozzanak, annak a meggyőződésemnek adtam kifejezést, hogy sokkal helyesebb dolog, ha azok az ügyvédek, akik képviselők, ilyen ügyektől tartózkodnak. (Élénk helyeslés a jobb oldalon.)

Rakovszky István: Telekynek nem adott jó tanácsot.

Tisza István gróf: Teleky József barátomnak, akit igen derék fiatal embernek tartok, azt a tanácsot adtam, hogy miután nézetem szerint az a hatáskör, amelyben eljár, az inkompatibilitás fogalma alá esik, vonja le a legmesszebbmenő konzekvenciákat és mondjon le. Ezért Teleky grótot épen olyan korrekt uriembernek tartom ma is, mint ezelőtt.

— Ami a konkrét kérdéseket illeti, úgy néhány hónappal a háború kitörése után kezdtek felszínre jutni azok a végtelenül visszás jelenségek, amelyek üzleti téren a háborús szállítások körül előfordultak. Midőn e jelenségek először feltűntek, annak a meggyőződésemnek adtam kifejezést, hogy a képviselőknek a legnagyobb gonddal óvakodniuk kell a bevezetésnek és ajánlásnak minden üzleti színezet nélküli módjától is és a hadügyminiszterhez azt a kérelmet intéztem, utasítsa összes közegeit, hogy semmiféle ilyen természetű közbenjárást képviselőktől el ne fogadjanak és hogy az eddigi összes ilyen eseteket hozzák tudomásomra. Mután az erre vonatkozó adatokat nem kaptam meg azonnal, a hadügyminiszter beleegyezésével báró Rosner Ervint kérttem meg arra, hogy az összes referensekkel beszélve állítsa össze azoknak a listáját, akik egyáltalán bármilyen természetű dologban személyesen, vagy irásban a

hadügyminiszteriumnál megfordultak. E listát tehát nem a hadügyminiszter hanem Rosner Ervin báró készítette el 1915 tavaszán és nyári hónapjaiban.

(Tizenhét kijáró.)

— Mielőtt felolvasnám, két megjegyzést teszek. Egyik az, hogy a listában benne van mindenki, aki egyáltalán valamiféle hadiszállítás ügyében csak egy szót is szolt a hadügyminiszternek, vagy referensének, tehát olyan is, akiknél az eljárás altruisztikus természete minden kétségen kívül áll. Másik pedig az, hogy ezek az esetek a háború első hónapjaira vonatkoznak s azóta semmiféle újabb értesítést nem kaptam. Ennek folytán utolsó bécsi tartózkodásom alkalmával személyesen felkerestem a hadügyminisztert és megkérdeztem, hogy fennáll-e az az utasítás, amelyet ő e tárgyban kérésre kiadott és hogy ennek folytán azt a tényt, hogy újabb hírt nem kaptam, elvagy vehetem-e, hogy azóta újabb intervenció nem történt. A hadügyminiszter utána nézett a dolognak és ma közölte velem telefonon, hogy konstatació, miszerint 1915 nyara óta magyar képviselő a hadügyminiszteriumban semmiféle ilyen kérdésben nem interveniált. Most már felolvasom a jegyzéket, még valamit megjegyezve. Azoknál a képviselő uraknál, akik egyszerűen mint szállításképes, tisztességes céget ajánlottak valakit, azt a kifejezést használtam, hogy az illető ajánlott. Azoknál a képviselő uraknál, akik valamely vállalkozó ügyében többször fordultak meg, azt a kifejezést használtam, hogy érdeklődtek az ügy iránt. (Élénk derűtség a Ház minden oldalán.) Betűrendben a következők a képviselők:

Baró s János. Érdeklődött a Dickmann és Milch cég barakképítési ügye, a Király-malom rizszállítási szerződése és a Harsányi-féle bakkancsszállítás iránt.

Bora Frigyes báró a Hazai Automobilgyár Részvénytársaság alelnöke ajánkozott, hogy Svájból nyers gummit szerez a hadsereg számára.

Burdea Szilárd, aki időközben lemondott mandátumáról, részt vett Boeszkör-szállítási ügyben.

Dániel Gábor báró ajánlotta a Glückstadt és Herzmann céget, valamint Gál Lajost, végül meglátogatta a hadügyminisztert Sebastiania Vilmos dolgában. Erre az ügyre még röviden visszatérek.

Gündösch Guidó a nagydisznódi kisiparosok szállítási kérelmét támogatta.

Gündösch: En sohase voltam ott.

Tisza István gróf: Kérem ez evidens altruista dolog, ha volt is.

Gündösch: De nem voltam sohase.

Tisza István gróf: Ha lett volna, nagyon d. cserétes dolgot tett volna, mert erdélyi szász kisiparosok érdekében járt volna el, ez meg csakugyan nem lett volna inkompatibilis.

Hajós Kálmán egy barakképítő céget, valamint Milek Géza szolnoki lakost ajánlotta, aki telket ajánlott megvételre a katonaságnak.

Hegedus Lóránt, mint a Gyáriparosok Szövetségének alelnöke, ajánló levelet írt Kammer Hugó nagyiparos részére.

Ivanka Imre a törvényszéki tárgyalásokból ismert vágómarha ügyén kívül ajánlatot tett koponyegposztó és hátizsák szállítására.

Karácsonyi Jenő gróf a Holtzer Simon céget ajánlotta.

Ijjabb Kubinyi Géza egyszer járt a hadügyminiszteriumban felvitagositást kérni, de közelebbit nem lehetett már megkapni a látogatás tárgyáról.

Muzslay Gyula Sebastiani Vilmost mutatta be.

Nadányi Gyula, aki időközben elhunyt, ajánlatot tett vágómarhára, szalonnára, csajkákra és ajánlott több céget.

Okolicsányi László ajánlotta a Komáromi Fakereskedelmi társaságot és Bárczay budapesti ügyvédet.

Pekár Gyula a neje vezetése alatt altruista konfekciós varroműhely ügyében járt el.

Pescha Miklós érdeklődött a váci Löwinger cég és a budapesti Neumann cég ügye iránt.

Szterényi József ajánlott egy céget, amely szintén nem volt már megállapítható.

Szterényi József: En?

Tisza István gróf miniszterelnök: Igen!

Szterényi: Soha, soha.

Tisza István gróf: En nem tehetek róla, azokat az adatokat olvasom fel, amelyeket a hadügyminiszteriumtól kaptam. Csakhogy hiszen ha szolt volna a hadügyminiszternek egy cég érdekében...

Szterényi: Soha!

Tisza István gróf: ... én nem látnék benne semmit se.

Szüllő Géza ajánlotta ifju Szacellary Györgyöt, Sebastiani Vilmost és Székely dr. budapesti ügyvédet.

Ez a tizenhét képviselő van ezen a listán, amelyet most a Ház asztalára teszek le és a melyről most ketten a képviselő urak közül azt mondják, hogy tévedésből kerültek bele.

Szterényi: Soha nem voltam.

Tisza István gróf: Bárhog áll a dolog, ha most analizáljuk az esetet, evidensen altruisztikus alapon lett volna Gündösch barátom eljárása.

Polányi Géza: Kötelességet tett.

(Más és más az eset.)

Tisza István gróf: A felolvasott esetek nagy zöme olyan, hogy az illető vagy rövid levélben vagy névjegyben céget, vagy ügyvédet ajánlott, ahol nézetem szerint teljesen vagy megiehetősen kizártnak tekinthető a dolognak mindenféle üzleti háttére. Pár olyan eset van, ahol az eljáró képviselőnek anyagi érdekeltisége kétségtelennek mutatkozik. Ilyen volt Burdea Szilárd esete, aki lemondott mandátumáról, ilyen az Ivanka féle ügy és ilyen volt Nadányi Gyula esete is.

— Tisztelt Ház, volt még két képviselő ur akikenél semmi bizonyíték nem volt arra nézve, hogy tényleg anyagi érdekeltiség forgott volna fenn, mert különböző vállalkozók dolgai iránt bizonyos tartósabb érdeklődést mutattak. (Derűtség baloldalon.) Ezek Baross János, akiről, mellesleg megjegyzem, hogy akkor egyáltalán nem tudtam, hogy az Ivanka-ügyben bármi tekintetben bevonandó és Pescha János. Dacára annak, hogy semmi bizonyítékom arra nem volt, hogy a képviselők tényleg követtek volna el anyagi érdek miatt közbenjárást, azt a kérelmet intéztem hozzájuk, sziveskedjenek a munkapártból kilépni, mert súlyt helyeztem arra, hogy a munkapártnak egy tagja sem legyen, aki bármilyen katonai szállítási kérdésben intenzív érdeklődést tanúsított. Ez a tényeknek hű leírása. Ezek mellett a Ház egyik vagy másik tagja mindnyájunk tudta nélkül reszes-e vagy sem inkompatibilitási ügyben, azt senki sem tudhatja. Egyikünknek sem volt tudomása Ijjabb Teleky József gróf barátunk ügyéről.

— Azt az egyet mondhatom, hogy bármilyen körülmények folytán ilyen eset tudomásomra jut, semmi esetre sem fogom elutkolni, vagy elpalastolni es azon teszek, hogy az inkompatibilitás a maga rendes törvényi tárgyasa ele kerüljön. Egyébiránt azt hiszem,

hogy nem kell beszélnem a Sebastiani-ügyről, minthogy ez az összeférhetlenségi bizottság előtt van. Csak azt jelzem, hogy az a tény, miszerint az összeférhetlenségi bizottság két éven át nem működött, abban a körülményben leli magyarázatát, hogy a háború első idejében az országgyűlés csak rövid időtartamban tartott üléseket és királyi leirattal napoltatott el. Ezért maradtak függőben az összeférhetlenségi ügyek. Én teljes egyetértésben az összeférhetlenségi bizottság elnökével, kijelenthetem, hogy a bizottság elnökének intenciója az, hogy az előtte lévő ügyeket a bizottság haladéktalanul a leggyorsabban tárgyalhassa.

— Most már csak egy kérés van és ez vonatkozik úgy a Háznak azon tisztelt tagjaira, akik azt hiszik, hogy inkompatibilis eljárások forognak fenn, mint azon kívülálló polgártársakra, akik akár a sajtóban, akár másutt ilyen híreket hangoztatnak. A mi nekünk ez a nézete, annak erkölcsi kötelessége vádlóként fellépni. Az nem elég, hogy az illető képviselők maguk összeférhetlenségi bejelentést tegyenek maguk ellen. Ha valaki hangoztatja a vádakot, erkölcsi kötelessége azokért helyt állani. Azzal a kéréssel fejezem be felszólalásomat, hogy e kérdést mindnyájunk ügyének tartjuk és gondoljuk meg, hogy a mai pillanatban, midőn oly sok forog kockán és midőn talán a nemzeti lét kérdésének szempontjából olyan fontos az erkölcsi tőke, amelyet a nemzet a világ előtt harcba vihet, akkor ezt az erkölcsi tőkét védjük meg azáltal is, hogy lenyessük a fattyuhajtásokat, de azáltal is, hogy kellő alappal nem bíró vádaskodásokat elutasítsunk.

Andrássy otthagya Sztérényit.

Andrássy Gyula gróf, aki Sztérény József mellett ült, abban a pillanatban, amikor Tisza István gróf kiejtette a száján Sztérény József nevét, mint aki szintén a kijáró képviselők között szerepel, elugrott Sztérény mellől és meglepetve huzódott el ettől a padsortól, közben csodálkozva nézett Sztérényre, a fejét vakarva, azután pedig arcát a kezébe temette. Előzőleg az ülés alatt állandóan beszélgettek egymással és ezután is még jó ideig nézett szinte megborzadva Andrássy Sztérény felé.

Amikor a miniszterelnök befejezte beszédét, Gündisch Guidó felállt és kijelentette,

hogy ő sohasem volt a hadügyminisztériumban. Majd azt mondotta, hogy szükségesnek tartja kijelenteni, hogy tudomása szerint atyja Gündisch György, ki szintén képviselő és aki jelenleg beteg és ezért nem jöhetett el a Ház mai ülésére, egyszer fenn járt a hadügyminisztériumban Jerzsabetzky tábornok intendánsánál és szülővárosának polgársága érdekében interveniált a hadügyminisztériumban.

Ezután Sztérény József állt fel és kijelentette, hogy soha sem a hadügyminisztériumban, sem pedig más helyen nem járt el és hogy sem közvetve, sem pedig közvetlenül nem tett ajánlatot soha senkinek és nem érdeklődött semmi után. Andrássy ezalatt is folyton Sztérényre nézett, aki ekkor ezt észrevéve azt mondta Andrássy felé — igen. Majd ismét ezeket mondotta:

— Hogy ennek az ügynek elejét vegyem, — mert a miniszterelnököt nem vádolhatom meg rosszszeműséggel, hisz bizonyos, hogy őt megtévesztették — a Ház előtt összeférhetlenségi bejelentést teszek magam ellen.

A padsorokban erre nagy zaj keletkezett, az elnök leszólt, majd nagy nehezen rendet teremt. Ezután Sztérény ismét megteszi az összeférhetlenségi bejelentést maga ellen. Az elnök kijelenti, hogy ezt a bejelentést a házszabályok értelmében nem veheti tudomásul.

Ezután Zlinsky István emelkedett szólásra és magyarázatot kért beszédében arra nézve, hogy a miniszterelnök hogyan szerezte be a kijárók listáját, mert véleménye szerint az adatok hiányosak.

Tisza István gróf miniszterelnök a kérdésre válaszolva kijelenti, hogy egyrészt a hadügyminisztériumból szerezte az adatokat, másrészt pedig Rosner Ervin bárótól, a király személyekörűli miniszterétől, aki a referensek és előadók segítségével állította össze a névsort.

Haller József gróf bejelenti, hogy a miniszterelnök választat tudomásul veszi. Ezután a Ház is tudomásul vette a miniszterelnök választat.

A katonák kimaradási engedélye.

Ezután Pető Sándor a budapesti helyőrség katonai kimaradási engedélyének megvonása dolgában interpellált.

Az interpellációra Hazai Samu báró, honvédelmi miniszter válaszolt, kijelentve, hogy a közbiztonság és a fegyelem fenntartása tette kívánatos, hogy korlátozzák a kimaradási engedélyek kiadását. Bebizonyosodott, hogy a bűnesetek száma a rendelet kiadása óta ötven százalékkal mecsökkent. De újabban megen-

gedték, hogy a megbízhatóbb egyének kaphassanak kimaradási engedélyt.

A Ház a választ tudomásul vette és az ülés kilenc óra öt perckor ezzel véget ért.

Anglia nem pótolhatja elpusztult hajóit.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Mint minden esztendőben, úgy az idén is megjelent a „Lloyds Listben“ az elmúlt év hajóépítési statisztikája. Ez a statisztika annál érdekesebb, mert megfelel arra a kérdésre, mily mértékben tudják az angol hajógyárak helyrehozni a kárt, amit a buvárhajók az angol hajózásnak okoznak. Egy futó pillantás a statisztikára, meggyőz arról, hogy nem igen tudják. 1916-ban Angliában összesen 412 kereskedelmi hajót bocsátottak vízre, 582.000 regisztertonna rakodó térfogattal, ezzel szemben 1915-ben 517 hajót bocsátottak vízre 649.000 tonnával, 1914-ben 1294 hajót, 1.722.000 tonnával és 1913-ban 1424 hajót, 1.977.000 tonnával. Hogy ez a hatalmas esőkenés kizárólag a munkáshiányra vezetendő-e vissza, vagy pedig arra, hogy ugyanakkor több hadihajót építettek és több hajót a szövetséges államok számára, azt nem lehet eldönteni, mert ezek a hajókatégoóriák a főntebbi jegyzékben nem szerepelnek. Az angol kereskedelmi tengerészet 1916-ban csak 582.000, 1915-ben csak 649.000 tonnányi új hajóúrt nyert, ez bizonyos. Az ellenség hajóvesztéseiről szóló utolsó hivatalos kimutatásunk azt jelenti, hogy 1916 novemberében a középponti hatalmak háborús rendszabályai következtében csak angol kereskedelmi hajó több mint 244.500 regisztertonna ürtartalma súlydelt el, egy hónap alatt tehát az egész évi gyártásnak több mint 38%-a, egy hónap alatt pótolhatni. A háború eleje óta 2.793.000 tonna hajóúr pusztult el; ezalatt az idő alatt, ha az 1914-i gyártásnak csak a felét vesszük, kerek kétmillió tonnát gyártottak. Eszerint az angol kereskedelmi flotta, azt nem is tekintve, hogy hajóinak nagy része a haditengerészetet szolgálja, kerek

Pontosan beérkezett az aradi vonat.

„Utazni szép, utazni jó“ éneklük egy régi francia operettben a királyné gardistái, akiket vibarvert öreg kóristák személyesítenek. Valamikor igaza is volt ennek a sánzonak, el sem tudunk kedvesebb dolgot képzeletni, mint utazni, világot látni, embereket, dolgokat megismerni, tájak szépségeit megrögzíteni. De ma? Az utazás egy a pokollal. Sőt! A pokollal nem vagyunk egészen tisztában, legalább is vannak olyanok, akik a létezését is tagadják, a mai utazás ellenben holtbizonyosan tartogat minden résztvevő számára olyan válogatott kínzásokat, amelyek az elképzelt pokol minden szenvedésével felérnek.

Az aradiak valóságos Odysseákat élnek át s ma holnap egész legendakör fog kialakulni egy-egy utazás körül. Különösen a pesti ut áll az érdeklődés homlokterében. Arad és Pest annyi érdekszálal van összekötve, hogy még a mai viszonyok mellett is százan és százan utaznak magán és üzleti ügyeik lebonyolítása végett ezen a vonalon. De hogyan utazik ma az aradi ember? Először is egy-két napig, ha lehet egy-két hétig halogatja az utazást; amidőn már nem lehet tovább leül az íróasztalhoz végrendeletet csinál, vagy legalább is pontosan feljegyzi az adóságait, aztán elbucszuk szerető nejétől, jó tanácsokat osztogat neveletlen, de kedves gyermekeinek s a menetrend alapos tanulmányozása után kifelé indul az állomáshoz. Itt vár rá az első meglepetés.

— A vonat négy órát késik! — szól morgóan a portás.

— Négy órát! — sóhajtja a szegény áldozat... Most mit tegyek? Ha visszamegyek a városba: elkésem, mert konfliktus nem minden percben találok: a lóvonat pedig bizonytalan, sőt egy esetleges hófúvás még meg is akadályozhat a visszatérésben. Nem megyek! Itt maradok.

S ott marad. Vár... vár... szundikál... felriad, míg végre jó a portás s elrikkantja: — Jegyet váltani!

Boldogan rohan a pénztárhoz, amely előtt 218-an tolonganak. Hová utaznak? Mind, mind Budapestre, vagy legalább is a buapesti vonalra.

Arról szó sincs, hogy mindenki jegyet kaphasson, de ez nem is fontos. A vonat közben belopózkodik s megkezdődik a versenyfutás. Nincs az a honvédroham, amely erősebb lendülettel csapódnék a muszka frontra, mint az utazók rohama a vasuti kocsi ellen. Kiabálás, sikoltás, nyögés, prüszkölés, krakogás váltakozik élénk hangzavarban... Ne lökdösdön, nem látja, hogy hátról tolnak... Jaj eltört a tejes üveg... A ponciusát, ne furakodjék kend rajtam keresztül, nem vagyok én levegő...

De minden erőlködés hiába való. A kocsi már jobban meg vannak tömve, mint a heringes hordók. Nem térnek fel többen. Egyrésze az utasoknak itt marad. Vagy nem tér fel, vagy látván ezt a rettenetes tolongást, önkényt mond le az arad-pesti ut élvezeteiről. Mennie azonban kell, tehát más utirányt választ. Mehet Temesvár felé is s ekkor alig kell többet tölteni egy félnapnál Temesvárott, míg ha Szeged felé indul, eltekintve az arad-sze-

gedi ut 6-8 óras idejétől, Szegeden sem kell többet várakozni 15-16 óránál.

Mindegy. A háború megedzette a lelkeket, elszántá tette az akaratot s az utas némi töprenkedés után nekini vág, vagy az egyik, vagy a másik utiránynak. Megoklított gyomorral, letépett zsebekkel, álmatlanul, megmasszírozott hátgerinccel végre felérkezik Budapestre. Kinyújtózkodik: — Hála Istennek! csak hogy itt vagyok! s nem is tudja szegény, hogy a megpróbáltatásoknak milyen sorozata vár még rá. Nagynehezen talán kap lakást Pesten s ha egy kicsit jobb módú talán enni is adnak neki. De jaja a kispénzü, vagy a szegény embernek!

Ez hamarosan elvégzi a dolgát s igyekszik hazafele. Megnézi, már csak szokásból is, a menetrendet: mikor indul a vonat Arad felé? Este fél tízkor. Bravó! A szállodában kifizeti a szobáját, megcsóválja a fejét a szobaszámra láttára, halkán elrebeget: — Ide se jövök többet vissza és kidőcög a keleti pályaudvarra.

Nagy lótas-futás, tolongás. Katona, katona mindenütt.

- Merre van az aradi vonat?
- Azon ugyan nem utazik ma úrasága!
- Mért az Isten szerelmére?
- Tele van az katonával.

Csakugyan. Egy hely sincs. Mindenütt katona. Lemarad, vele együtt egy jó néhány tucat utiárs. No most mit csináljon? Nincs mit tenni, mars: vissza a szállodába! A szállodában azonban meglepetés várja. A szobája már nem üres. Huszonkét reflektáns volt rá. Egynek sikerült elfoglalnia. De nincs szoba a többi szállodában se. Az éjszakát tehát a jó trissz levegőn sötétül kell majd eltölteni.

Bonyodalmak egy szénvonal körül.

(Ötven vagon szén két országon át Aradra.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Rendkívül érdekes ügyben indított ismeretlen tettes ellen eljárást az aradi rendőrség bünyügyi osztálya. A eseményt, amely miatt a vizsgálat megindult, voltaképpen vagy Budapesten, vagy Felsősziléziában követték és el most három különböző fórumot foglalkoztat annak a megállapítása, hogy voltaképpen kit kell felelősségre vonni. A szokatlan ügy részleteit a következőkben ismertetjük:

Három hónappal ezelőtt, amikor a romániai harctér eseményei miatt a Budapest—Arad—brassói vonalon a legminimálisabbra redukálták a teherforgalmat, tudvalevőleg Arad számára sem tűzifa, sem petroleum, sem kőszén nem érkezhettek. Ez a vonalzárlat legkínosabban érintette az aradi szénkereskedőket, akik rendszerint észre szoktak gondoskodni a télire való fűtőkészlet beszerzése iránt. Az aradi szénkereskedők a szén- és kőszén legnagyobb részét ebben az időben Felsősziléziából akarták Aradra szállítani, mert tudvalevőleg a zsilvölgyi bányák termelése megszűnt. Arad lakosságát ekkor az a veszély fenyegette, hogy nem lesz szene a téli időben. Az aradi szénkereskedők mindent elkövettek, hogy Felsősziléziából megkaphassák a már jó előre megvásárolt szenet, azonban a vonalzárlat ugyszólván lehetetlenné tette a szénnek Aradra való expedálását.

Kereskedői körökben általános feltűnést keltett, hogy az egyik aradi szénnagykereskedő címére ötven vagonból álló zárt szénvonal érkezett, amelyet természetesen a kereskedő azonnal kirakatott és mintegy husz vaggont rögtön áruba is bocsájtott hálás vevőközönsége körében. Váratlanul azonban közbelépett a Máv. igazgatósága, amely táviratilag utasította az aradi államvasuti raktárfőnökséget, hogy a szénvonalat még megmaradt részét foglalja le és ne engedje elvitetni a kereskedő által. A Máv. aradi fűtőházában így harminc vagon szenet tartottak vissza. A Máv. igazgatósága részletes leiratban indokolta meg ezt a rendelkezését. Megállapította ugyanis az igazgatóság, hogy az ötven vagonból álló külön szénvonal a következő címmel került feladásra Kattowicban: „Magyar Államvasutak Arad.” Amikor a zárt vonat Aradra érkezett, a Máv. aradi raktárfőnöksége az alábbi szövegű táviratot kapta Kattowicból: „A Magyar Államvasutak címre küldött zártvonalat kőszén szállítmánya átadandó Róth Zsigmondnak, mert a küldemény őt illeti.” E sürgöny alapján a raktárfőnök megengedte a kőszén kirakását és csak akkor vonta vissza az engedélyt, amikor a Máv. igazgatósága ezt váratlanul betiltotta. Az igazgatóság ugyanis arról szerzett tudomást, hogy a feladó a szállító hatóságok megtévesztése céljából írta a szállító levélre a „Magyar Államvasutak Arad” címet, mert ha a kereskedő címére indított volna meg a zártvonalat, azt már a határon feltartóztatják és vagy a katonaság, vagy a vasutak számára foglalják le.

A Máv. igazgatóságának panaszára a budapesti rendőrfőkapitányság és az aradi rendőrség eljárást indított az ügyben. Róth Zsigmondot néhány nappal ezelőtt hallgatták ki és ő a következőket adta elő:

— En a felsősziléziai bányákból származó szenet egyik budapesti kereskedő útján szoktam megrendelni és rendszerint ez a budapesti kereskedő intézkedik a szállítmányok feladásá iránt. Az ötven kocsiából álló zártvonatra vo-

natkozólag a budapesti kereskedő telefonon azt közölte velem, hogy az esetben, ha az én címemre indítanak el Kattowicból a szenet, akkor az nem kerülne Aradra, mert az uton lefoglalnak. Megkérdezte tőlem, vajon feladhatja-e az államvasutak címére, amire én azt feleltem, hogy ezt ne tegye, hanem adassa fel Arad város címére, mert én azt terveztem, hogy a szenet átadom Arad hatóságának és az gondoskodik a lakosságnak szénrel való ellátásáról. Legnagyobb meglepetésemre aszén a Magyar Államvasutak címén érkezett meg azzal, hogy azt nekem kell átadni. Megjegyzem, hogy a bánya tulajviselén az én nevem szerepel, így tehát megtévesztésről szó sem lehetett, mert az egész uton a szállítmányt úgy kezelték, mint az én tulajdonomat. Egyébként pedig az eljárás folytatásának nem sok célja van, mert senki sem károsult az ügyből kitolyólag, sőt e félreértés következtében Arad lakossága a legválságosabb időben szénhez juthatott.

A budapesti főkapitányságon kihallgatott fővárosi kereskedő a következő vallomást tette:

— Nem tartom lehetetlennek, hogy telefon beszélgetésünk alkalmával Róth Zsigmond azt mondta, hogy Arad város címére indíttassam utnak a szenet, én azonban a telefonon államvasutakat értettem és ezért címeztem a Magyar Államvasutaknak. Megjegyzem, hogy sűrűn előfordul az ilyen szállítási tévedés és legutóbb a szolnoki államvasuti főnökség címére adattam fel zártszénvonalat, amely tulajdonképpen egy szolnoki kereskedőé volt.

Mint említettük, az ötven vagon szénből harminc vaggont sikerült vissza tartani az államvasut aradi főnökségének és ezt a mennyiséget mindaddig nem adják ki, amíg az eljárás be nem fejeződik. Róth Zsigmond kérelmére Varjassy Lajos polgármester feliratot intézett az államvasutak igazgatóságához és arra kérte, hogy amennyiben a harminc vagon az aradi kereskedőt illeti, adják ki neki, mert Róth Zsigmond hajlandó azt Arad város hatóságának rendelkezésére bocsájtani, amely beszerzési áron adná el a tűtő anyagot a lakosságnak. Az államvasutak igazgatósága még nem adott választ a polgármesternek.

(SZ. O.)

EGYESULETI ÉLET.

(*) A Szociális Missziótársulat előadása. Gróf Károlyi Gyuláné védnöksége alatt a Szociális Missziótársulat a téli hónapokban havonként előadást rendez, amelynek jövedelmét jótékony célra fordítja. Az első hangversenyvel egybekötött előadás február 2-án, délután lesz a kulturpalota nagytermében. A műsor, melynek összeállításán a rendezőség már jó részt tul van, teljes mértékben ki fogja elégiteni a várakozást, amennyiben Arad író és művészvilágának színét-javát foglalkoztatja ez a délután. Részletes műsorról a napokban szolgál a rendezőség.

(*) Az aradi kereskedelmi iskola internátusának teiszacádúása. Az aradi kereskedelmi testület ma délután Nyáry Vilmos elnökletével választmányi ülést tartott, amelyen Somogyi Gyula dr. a felső kereskedelmi iskola igazgatója bejelentette, hogy a kereskedelmi iskola internátusából a katonaság kivonult és így az ismét átadható lenne reueltetésének. A választmány Meer Armin elnökletével bizottságot küldött ki, amely az illetékes tényezőkkel érintkezésbe lép, hogy az internátust ne fog-

lalják le ismét más célokra, hanem adják át eredeti rendeltetésének. A választmány ezután Adler Andor, Hegyi Albert, Maresch Gyula és Berta Titusz felszólalása után megbizta Bolgár Lajos, testületi titkár, hogy érdeklődjék a legilletékesebb fórumoknál: mi módon kaphatná a testület kártalanítást az internátus eddigi lefoglalása ellenében.

Esti üléseket tart a Ház.

(A vasuti hadiadó. — A képviselőház ülése.)

— Saját tudósítók telefonjelentése. —

A folyosónak úgy ellenzéki, mint munkapárti részén nagy érdeklődést keltettek az összehírdetelenségi ügyek. Tisza kijelentette, hogy kimerítő, teljes nyilatkozata során fel fogja olvasni a kijáró képviselők névsorát. Az ellenzéki folyosón Andrassy Gyula gróf, Justh Gyula, Apponyi Albert gróf, Károlyi Mihály gróf és Zichy Aladár gróf tanácskoztak. A munkapárt folyosóján Tisza István gróf miniszterelnök folytatott híveivel megbeszélést, majd Szász Károlyal a sarokba vonult és sokáig tárgyalt vele.

A délelőtti ülést 11 órakor nyitotta meg Szász Károly elnök és bemutatta a budapesti Feministáknak és Nagyvárad közönségének kérelmét a nők választójogáért.

Teleszky János pénzügyminiszter a vasuti hadiadóról szóló törvényjavaslatot indokolta. A vasuti hadiadóra szükség van az ország érdekében, a jövedelmi források kihasználására. Vitatkozik a pénzügyminiszter az ellenzéki felszólalókkal, az állami alkalmazottak szociális helyzete sehol sincsen jobban biztosítva, mint Magyarországon, mert a családi pótlékról szóló és nyugdíjtörvény seholsem olyan liberális, mint nálunk. Kéri a törvényjavaslat elfogadását. A Ház általánosságban elfogadja a törvényjavaslatot.

Öt perc szünet után a részletes tárgyalásnál Hódó Gyula két szakasznak módosítását kéri, a miniszterelnök hozzájárul a módosításokhoz, a Ház így fogadja el a szakaszokat. Ezután Hódó Gyula még több szakasznak módosítását indítványozta. Ezt az indítványt elvetette a képviselőház.

Koloman Béla közben indítványt jegyzett be az állami és megyei tisztviselők fizetésrendezésének érdekében. Az elnök javasolja, hogy az indítványt holnap tárgyalják.

Felkeltőkor Szász Károly elnök felüggesztette az ülést.

Délután nagy számban jelentek meg a képviselők. A karzatok is zsúfolva voltak, tele nőekkel. Az elnök izgatott hangulatban nyitotta meg az ülést. Előzőleg azonban Eszterházy Mária gróf felkereste Tisza István grótot, hogy tolmácsolja az ellenzék ama kívánságát, hogy a kivételes hatalomról szóló miniszterelnöki jelentést ne nyolc óras ülésen tárgyalják. E beszélgetés során felmerült az a terv, hogy a nyugati államok módjára egyfolytában a délutáni óráktól az esti órákig tartsanak ülést. Ezt azonban Justh Gyula ellenezte és így az akció megtört. A folyosón közben nagy érdeklődéssel tárgyalták ezt a kérdést és kedvezőbbnek találták volna a délutáni ülést és lehetséges még, hogy az üléseket délután három órától esti kilenc óráig fogják tartani. Tisza István gróf az ellenzék kívánságára nem adott végleges választ, de az elnök megígérte, hogy tárgyalás alá fogják venni az eszmét.

Az ülést negyed öt órakor nyitotta meg Szász Károly elnök. Mindjárt ez után Gratz Gusztáv az 1917. évi kivételes hatalom kiterjesztéséről szóló törvényjavaslatot. Részletesen ismertette és elfogadásra ajánlotta a javaslatot. Ezután az elnök javasolta, hogy a holnapi ülés napirendjére tűzze ki a Ház a ma elfogadott törvényjavaslat harmadszori olvasását és a kivételes hatalomról szóló törvényjavaslat ismertetését. Ezután öt órakor áttértek az interpellációkra.

Briand-t megbuktatják a republikánusok.

(A francia miniszterelnök diktatúrája.)

(Saját tudósítók teletónjelentése.)

A francia parlament egzisztenciájáért küzd. A francia kormány félre akarja tolni utjából a népképviselőt oly módon, hogy törvényt akar alkotatni a kamarával, amelyben ez lemond törvényhozó hatalmáról, hogy felhatalmazza a kormányt törvénypótló rendeletek kibocsátására. A francia kamara ugylátszik ezt az öngyilkosságot nem akarja elkövetni. Mint Párisból jelentik, a bizottság, amelynek a kormány javaslatával foglalkoznia kellett, azt a határozatot hozta, hogy a képviselőház nem szavazhatja meg a törvényjavaslatot és Violette, a törvényjavaslat előadója jelentésében határozottan elmondta, hogy Briand kormánya nagyobb jogokat követel magának, mint XIV. Lajos király, mert ennek a rendeletkibocsátási joga nem volt olyan korlátlan, mint azt most a kormány tervezi. A napkirálynak nem volt joga büntetnie, hanem az illetékes bíróságok hatáskörébe volt utalva, míg Briand miniszterelnök büntető erővel felruházott rendeleteket akar kibocsátani. A bizottság eme állásfoglalása a kormány állását megindította és politikai körökben gunyosan jegyzik meg, hogy bizonyára nem a parlament lesz az, amely Briandt javára le fog mondani.

Clemenceau a lapjában azt írja, hogy a republikánus pártnak mindig aggodalma volt Briand politikai kalandjaival szemben, mert az a gyanu, hogy diktatori hatalmat akar a kezében összpontosítani és az állam mindenhatóságát szeretné proklamálni, természetesen csak akkor, ha ő lehetne annak a végrehajtója. Briand ur — írja továbbá Clemenceau — mindig republikánus és alkotmányhű volt, amíg ellenzéki volt, de mióta a kormányra jutott, azóta tekintélyimádó lett. Ismertük azt a frázisát, hogy eszméit nem változtatja meg, hanem csak mindig a helyzethez alkalmazkodik. Ma már annyira megy ez az ur az alkalmazkodó kísérleteiben, hogy egyszerűen a parlament hatalmát akarja megszüntetni és be akarja csempészni a köztársaságba a diktatori önkényt.

Nagy szenzációt keltett Dechanel, az újra megválasztott kamarai elnök programbeszéde is, amelyben burkoltan bár, de szintén visszautasítja a kormány diktatori törekvéseit és rámutatva arra, hogy a kamara mindig tudta magát fegyelmelni vitája közben, azt hangsúlyozta, nincs semmi szükség arra, hogy az intézményeket most összezavarják. Politikai körökben úgy értelmezik az elnök szavait, hogy azok direkt felbátorítják a kamarát a kormány elleni harcra és a parlament szabadságának megőrzésére, mert hisz a kamara mindig meghozta azokat az áldozatokat, melyeket a háború megkívánt.

A francia kormányválság jelei ezek a dolgok és azt hiszik, hogy Briand ékesszólása sem lesz elég arra, hogy a köztársasági párt lelkébe melegséget öntsön, mert ez a párt legutóbb is fagyos hidegséggel fogadta, amikor a miniszterelnök bejelentette a képviselőházban szándékait. A köztársasági pártiak tudják, hogy hatalmas kottériák lesik azt a pillanatot, amelyben a köztársaságot megbuktathassák és tudják azt is, hogy szemmel kell tartaniok a reakciós és monarchisztikus pártokat. Poincaré elnökről is ismeretes, hogy ez utóbbiak halójába került és velük együtt csak azért folytatja a háborút, mert a köztársaság buká-

sát óhajtják. Ha a megbuktatás nem sikerül egyenes úton, akkor nagy kerülőkkel próbálkoznak. Ilyen volt a háború és most a kormányelnök diktatori törekvései. A törvényjavaslat sorsa tehát nemcsak Briand kormánynak életkérdése, hanem ugye lehet, hogy a béke és a háború nagy ügyét is eldönti majd Franciaországban.

MOZGÓKÉP SZÍNHÁZ.

* **A sárga felöltő.** (Harry Higss első kalandja az Urániában.) A mind végig érdekes film egy gyilkossággal foglalkozik, melynek szokatlan indoka egy újságírói szenzáció hajhászás. Kiválóan ügyesen felépített mesében pereről-perere fokozódik az érdeklődés és a mesteri rendezés gondoskodott arról, hogy utolsó pillanatig ne is lankadjon el. Igen rokonzenves detektív szerep ez, mert hivatásának él, és mintegy nemessé és közérdekűvé teszi szereplését. Maga a szerző, aki ezt a képet megjuttatja fölényes nyugodtsággal, öntudatosan az emberi érzésekkel számítva építi ki szerepét. A többi szereplő is kitűnő munkát produkál és el tudjuk képzelni már most azt a szédületesen nagy sikert, amelyet ez a film egész Németországban okozott. A színháznak csak elismerés jár ezért, hogy minden műsorban, még a detektív képekben is csakis és kizárólag művészi tökéletességet hoz s így segít fejleszteni a közönség izlését. — *Molnár Ferenc*: „A farkas” az Uránia színház legközelebbi szenzációs ujdonsága. 5

* **Az örök bűn — Henny Portennel.** (Az Apolló esütörtöki premierje.) Realisabb színekkel, de azért magas irodalmi nivón álló drámát még nem látott a mozi publikuma, mint amilyen az ideai Henny Porten-ciklus második filmje: Az örök bűn. A humanizmus rablólovagjainak típusa Dostheim bankár, aki ott-hont épített a tövredt leányok számára, de ugyanakkor alávaló eszközökkel és fizetett segítséggel hatalmába keríti Gabriellát (Henny Porten), egy fiatal csinos leányt. A leánynak becsületéért felajánlja duzzadt pénztárcáját, de feleségül nem veszi. Gabriella utai megvannak jelölve: letelél zuhanni a lejtőn. Mint a feltartóztatatlan lavina, úgy viszi egyik férfi karjából a másikba a maga szerencsétlen sorsa, míg aztán eljut abba a menedékházba, amelyet megrontója: Dostheim bankár építtetett. Gabriella életének beborult égboltozatán új csillag ragyog fel. Váratlanul megérkezik egykori vőlegénye: Werner, akiről azt hazudták neki, hogy elhagyta s más leányt vett feleségül és kiment a szerencsétlen leányt a mosárból s boldogsággal váltja fel annak szenvedéseit. A megkapó Henny Porten dráma mellett még több kiváló film kerül bemutatásra az Apolló esütörtöki új műsorán. 3

* **W. Psylander esütörtökön az Erzsébet-mozgósínházban.** Psylander még sem a jó moziszenészek típusa, hanem ennél sokkal több: ő moziszenész-zseni. Nem típus ő, mert az ő művészete nem tűr meg utáztatást, aki eddig megpróbálkozott vele, rajtavesztett s nem egyszer hallottuk a nézőter felé kiáltani: „Hiába akarja utánozni a mi Psylinket, azt nem lehet”. Ha vannak esetleg ellenségei ennek a megtettesült művésznek, úgy ép azért létezhetnek elvéve ily exaltált különcök, mert érzik Psylander csodálatos kikezdetlenségét. Legfeljebb azt lehetne szemére vetni, hogy mindig tökéletes megjelenésben, ábrázolásban, játékban egyaránt. Az aztán megint más kérdés, hogy amellet, hogy mindig különös, markáns egyénisége dominálja szerepét. Psylander mindig, minden szerepben új, triss és eredeti megjelölésekkel szolgál. — **Vasárnap a szenzációs „Carr detektív” sorozat első része, a Titkos szerződés.**

* „Carr detektív-sorozat” szenzációi legközelebb az Erzsébet-mozgósínházban.

* Minden esütörtökön este 6 órától szenzációs műsorok az Erzsébet mozgósínházban. 261

IRODALOM ES MŰVESZET.

Színházi műsor:

Csütörtökön: Kertész Vilmos vendégfellépéssel: *A szevillai borbély*, opera.

Pénteken: Kertész Vilmos vendégfellépéssel: *A szevillai borbély*, opera.

* **Hoffmann mesél-nek** csodásan szép melódiai hangzattal fel ma újra az aradi színházban. Ebben a szezonban immár harmadikszor s ma sem lehetett aranyért sem üres helyet találni a nézőterén. A közönségnek ez a meleg érdeklődése a legjobb kritikája az opera multkori pompás előadásának, egyszersmint csattanó felelet a tegnapi szinügyi-bizottsági ülés egyik felszólalójának arra a vádjára, hogy az aradi színházban nincsenek énekes színészek. *Várady Margit, Horvath Mici, Rona és Barics* ma ismét megmutatták, hogy a vidék bármely színházán kiváló énekes-együttest alkotnak s ha közéjük olyan iskolázott és szép hangú énekes kerül, mint a vendég *Kertész Vilmos*, akkor minden vidéki város zenekedvelő közönsége egész örömmel tapsolhat egy kifogástalan előadásnak. (Z. A.)

* **A színház hírei.** *Szevillai borbély.* Rossini csodaszép zenéjű vig operája kerül holnap előadásra, teljesen új betanulással, melyben Kertész Vilmos a buda-temesvári színház művésze játsza vendégként *Almaviva* gróf szerepét. Rotinát Z. Várady Margit énekl. Külön említésre méltó, hogy a második felvonásban két betét lesz: *Delibes* „Lakmé” című operából a „Csengetyű áriát” énekl. Z. Várady Margit. *Bizet* „Carmen” operából a „Rózsa” románcot énekl. Kertész Dezső. — *Salgó Jenő*, a háborúban megrokkant színész ma délután fél négykor tartja érdekes felolvasását „18 hónapig szerb fogságban”. A délutáni felolvasást kiegészíti a társulat tagjainak *Fehér Kabarc*je. A délutáni előadás teljes jövedelme *Salgó Jenő* javára megy, és meg vagyunk győződve, hogy Arad nemeslelkű, áldozatkész közönsége megtölti teljesen a színház nézőterét.

* **A szombati philharmonikus hangverseny** műsora a következő lesz: 1. Wagner dr.: *Largo elegico*. Előadja a philharmonikus zenekar, *Gellert Pál* színházi karmester vezetésével. 2. a) *Gluck*: *Aria*; b) *Schumann*: „Du bist, wie eine Blume”; c) *Rubinstein*: „Es blinkt der Tau”. Előadja *Bánfy Oszkár* hangverseny-énekesnő. 3. a) *Chopin* *Nocturne*; b) *Popper* *Papillon*. Előadja *Son Harry*, a m. kir. Opera első magán-gordonkaművésze. 4. *Volkmann*: *Gordonka-szerenád*. Előadja a zenekar *Son Harry*val. 5. a) *Tarnay*: *Dal*; b) *Brahms*: „Immer leiser wird mein Schlummer”; c) *Strauss R.*: „Breit über mein Haupt”. Előadja *Bánfy Oszkár*. 6. a) *Lotti*: *Air*; b) *Sitt*: *Szerenád*. Előadja *Son Harry*. 7. *Bach-Gounod*: *Ave Maria*. Előadják zongorakísérettel *Bánfiné* és *Son Harry*. — A jegy-elárusító *Schernag H.* és *Fia* cég az előjegyzéseket a nagy érdeklődésre való tekintettel estig tartatja fent.

* **A Kölcsey-Egyesület e hó 28-ai első zsurja**, melyen *Felvinczi Takács Zoltán* dr., az Országos Magyar Szépművészeti Múzeum őre, *Munkácsy Mihály* ifjuságáról fog előadást tartani, aradi vonatkozásainál fogva is különösen érdekesnek ígérkezik. Az előadó nagyszámú vetített képen fogja bemutatni az Aradról kiindult és hazánkban annyi dicsőséget szerzett, világhírű nagy művész első szárnypróbálgatásait és tüneményesen gyors fejlődését. *Felvinczi Takács Zoltán* dr. az Országos Szépművészeti Múzeum gazdag anyaga mellett felhasználja felolvasásában az aradi torrásokból nyert képeket és átlakat is s a Kölcsey-Egyesület elnöksége ezuttal is felkéri mindazokat, akik ilyeneknek birtokában vannak, hogy azokat ez alkalomra rendelkezésre bocsájtsanak sziveskedjenek. Az ülőhelyeket biztosító helyszámok pénteken és szombaton délután 3 és 5 óra között válthatók a könyvtárban a zsurjegyek felmutatása mellett. Ugyanekkor és vasárnap délután a pénztárnál nemtagok 1 koronás jegyeket is válthatnak.

Nem beszélhetünk ellenségeinkkel a békéről.

(Tisza István gróf Wilson izenetéről.)

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

Miután a képviselőház — mint az *Aradi Közlöny* más helyén megírjuk — Tisza István gróf miniszterelnöknek Apponyi Albert grófnak a kereskedelmi szerződések felmondása tárgyában hozzá intézett interpellációra adott választ tudomásul vette, Lovász Márton terjesztette be interpellációját Wilsonnak a szenátushoz intézett izenete tárgyában. Azok az eszmék — mondotta — amelyeket Wilson a jegyzékben kifejtett, nem tekinthetők utópiának, mert ezek az eszmék az általános emberiség eszméi és figyelembe kell venni, hogy az Egyesült Államok elnöke áll a mozgalom élén és bizonyos, hogy mögötte az Egyesült Államok állanak teljes hatalmi súlyukkal. Szükségesnek tartja tehát, hogy most, amikor az országok a háború folyamán abba a helyzetbe jutottak, hogy Európa összes államai, ha tovább folytatják a háborút, a vérontást, elpusztulva összeomlanak, akkor figyelembe veendő minden kísérlet, amely a békét közelebb viheti. Kérde a kormányt, hogy hajlandó-e a szövetséges államok kormányaival egyetértésben elősegíteni azt, hogy Wilson jegyzékére illetve izenetére a béketárgyalások meginduljanak, hajlandó-e Wilson izenetét a béketárgyalások alapjául elfogadni.

Tisza István gróf rögtön válaszolt az interpellációra.

— Kijelenti, hogy a háború előtt követett külügyi politikánk, amely békés irányzatú volt és a háború alatti magatartásunk folytán csak *rokonszenvennel fogadhatunk minden olyan mozzanatot, amely békés törekvéseket árul el.* Készséggel fogadja el az Egyesült-Államoknak megnyugtató kezdeményezését és válaszunkat a szövetségeseinkkel együtt fogjuk megtenni, ennek nem akar elébe vágni. Mindenekelőtt ki kell jelenteni, hogy Wilson bizonyos különbözetet állít fel a mi válaszunk és ellenségeink válasza közt. A mi jegyzékünk kijelentette, hogy nemcsak, hogy komolyan akarunk a békéről tárgyalni, hanem, hogy készek vagyunk olyan békeajánlatokat és feltételeket tenni, amelyek alapjául szolgálhatnak a tartós békének. Az entente feltételeinek megjelölése egyértelmű a *monarchiának és Törökországnak feldarabolásával.* Ez ránk nézve kiegyezési alapul nem szolgálhat, ez ránk kényszeríti a küzdelmet és ellenségeinkkel ezen harci cél elejtéséig *békéről beszélni nem lehet.* Nem lehet kétség az iránt, hogy e háborúban kiket terhel a felelősség és kik állanak a béke útjában. Wilson állást foglal jegyzékében olyan béke ellen, amely legyőzötteknek szólana, amely a vereség fulánkját hagyná maga után. Amíg ellenségeink nem változtatják meg álláspontjukat, amely szerint bennünket le akarnak győzni, addig áthidalhatatlan ellentétek állanak fenn közöttünk.

— Másik fontos kérdés a nemzetiségi elv. Párkülönbség nélkül mindenki meggyőződése az, hogy a mi magyar közvéleményünk tiszteletben tartja a nemzetiségi elvet. Kívánatosnak

tartja, hogy a nemzetiségek fejlődjenek, amennyiben ez az elv ott, ahol lehet, érvényesülhet, ennek nem gördít gátat útjába. A nemzetiségek etnográfiai elosztása szerint, ahol laknak, ott érvényesülhetnek is. A kevert lakosságnál lehetetlen a nemzeti állam megvalósítása. Ilyen viszonyok mellett csak olyan nemzetiségi elv érvényesülhet, amely korlátolt határok között állhat fenn. Azt hiszi, hogy ez az elv nem valósulhat meg jobban, mint a monarchia kebelében. Rajta lesz, hogy a Wilson által felvetett nemzetiségi elv, amennyire lehet, érvényesüljön. Kéri válaszában tudomásul vételét.

A Ház az interpellációra adott választ tudomásul veszi.

A csiki hegység mint hadszíntér.

— Az *Aradi Közlöny* tudósítójától. —

Három hete harcolnak már csapataink Erdély keleti határán, az Alsó-Moldvában.

E harcok rendkívüli szívóssága elsősorban a terep szokatlan nehézségeire vezethető vissza. Harevonalkat, Szerethvonalunk előnyomulásával párhuzamosan ugyan itt is előrevontuk, úgy, hogy most a Putnakönyök meghosszabbításában pontosan északnyugati irányban egyenes vonalban halad át a határhegységen, és épen ez az észak felé történt, csekélyebb méretű haladás volt technikai és katonai természetű.

Egyetlen és hozzá csak egyvágányú vasut visz Erdély keleti határán át Moldvába (Gyimes és Palánka a határállomások) és ez a vasut az erdélyi oldalon légvonalban több mint 20 km-re fekszik harevonalktól, míg a románok és oroszok frontja mögött, vele párhuzamosan átlag csak 10 km-nyi távolságban vonul ugyanannak a vasutnak a folytatása. A közlekedési lehetőségeknek ezt a reánk nézve kedvezőtlen eloszlását különösen aránytalanná teszik a határon innen és túl húzódó úthálózat különbségei. Az ellenségnek nemcsak az imént leírt vasutat keresztező országút áll rendelkezésére, hanem azonfelül még három, északról a Beszterce és a Szereth völgyéből odavezető ut is, valamint számos mellékut. Ezek a közlekedési erek mind a Trotus völgyébe torkollanak, amelyen vasut fut végig, és amelyet a természet maga is csapatösszevonásokra föltötte alkalmas helynek alkotott. Ez a völgy hozzá még az adott katonai viszonyokhoz is eszményi módon alkalmazkodik, sűrű népességű, tehát szállásokban és csapatok számára szükséges egyéb dolgokban sincs hiány. Ehhez járul még, hogy a román kormány már békében egész sereg jó utat épített a Trotus-lapálytól az erdélyi határhegyláncig, amelyek ideát sehogyssem, vagy nem megfelelő módon folytatódna. A Trotus-medencéből nyugat és délnyugat felől mindenhol igen kényelmesen szállíthatni hadiszert és csapatokat a közelfekvő harevonalba, annál kényelmesebben, mert ezen a szakaszon csak csekély magassági különbségeket kell legyőzni. Nagyon megkönnyíti az ellenség helyzetét az a két keskeny nyomtávú vasut is, amelyek egyike a Tirgul-Ocnától keletre fekvő Odestiből, má-

sika a Tirgul-Ocnától északnyugatra fekvő Darmanestiből, tehát mindakettő a Trotus völgyéből indul ki és egyenesen a harevonálhoz vezet.

A magyar-román határ a gyimesi térségben, a Putna eredetéig, tehát körülbelül nyolcvan kilométernyi hosszúságban dél felé halad, majdnem mindenütt a legmagasabb hegygerinceken át, amelyek itt körülbelül 1000—1600 méternyire emelkednek. Egykori szövetségünk az egész határ mentén már jóideje felépítette az erős állások és uralkodó támaszpontok többszörös sorát; ezek sokszor nagy ügyességgel készültek és a legmodernebb eszközökkel, kis páncéltornyokkal, drótkötélpályákkal, betonozással, vastraverzakkal, erős akadályzónákkal és a megerősített tábori erődítések, sőt lehet talán mondani, félig állandó erődítések egyéb követelményeivel is bőven el vannak látva.

Ezek ellen a rendkívüli erős védőcsapatokkal és bőséges municióval megrakott vonalak ellen kellett előre vinni a támadást, egy helyenként három mértföldnél is szélesebb, részben őserdő borította hegységen át, amely nagyon szeszélyesen tagolt és az előnyomulás irányára merőleges, párhuzamos magaslátvonulatok természetes akadályainak valóságos gyűjteményével kedveskedik.

Ezen a gyéren lakott, kietlen hegységen át csak két, egymástól 50 kilométernyire haladó országút vonul; az egyik a szakasz északi határán, a vasut mentén, a gyimesi szoroson, a másik az Ojtozon át; az Uz völgyében egy harmadik, csekélyebb értékű ut vonul. Különbösen csak nyomorult erdei ösvények szegik át a hegységet, széles szakaszokon pedig egészen uttalan. Szállást csak a nagyon messzire szétosztott, fából összerótt pásztorkunyhókban lehetett találni, az amugy is súlyos feladattal bíró csapatoknak maguknak kellett előteremtienők a semmiből minden szükségletüket. A harcászlopok teljesen önmagukra voltak utalva, amikor lépésről-lépésre előreküzdötték magukat, semmiképen sem támogathatták egymást, minden katonának ugyszólván fától faig kellett utat vágnia magának. Az áttekintésnek és az összekötő utaknak gyakran teljes hiánya a legnagyobb mértékben megnehezítette az egyéges vezetést és minden egyes katona önállóságát próbára tette.

Hetek óta harcolunk most már olyan térségben, amelyet a háború előtt uralkodó elméletek szerint legfőbb a legkisebb egységek rövid vállalkozásaira tartottunk volna alkalmasnak. Ellenségünk a leghevesebb ellenállással igyekszik, különösen a Szlanicvölgy és a Putna között a Trotus-lapály felé való szívós előnyomulásunkat feltartóztatni. Ami most legnagyobb előnye, hogy t. i. közel vonalához és párhuzamosan vele vasutvonal és országút halad, az abban a percben, amikor nekünk sikerül e két vonalat lehetőleg közel kiinduló pontjához átvágni, végzetessé fog válni reá nézve. A tirgulocnai medencéhez, az orosz-román Szerethállás szárnyát fedező erők centrumához, már 10 kilométernyi közelségbe sikerült férköznünk. Különbösen is ezen az egész vonalon már völgynek haladunk és a terep nehézségei is, amelyekkel eddig oly sokat küzdöttünk, ezentúl csak enyhülni fognak.

Természetes, hogy az ellenséges hadvezetés mindenképen azon van, ha már nem sikerült neki harevonalkat reá nézve biztonságosabb távolságba visszanyomni, legalább megakadályozza azt, hogy még közelebb jussunk. A moldvai hegyek romániai háborunk egyik gyújtópontjává lettek.

H I R E K.

Magyar gabonát szállítottak az ellenséges Olaszországnak.

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

A pozsonyi határrendőrség véletlenül nagyarányú és felháborító gabonacsempészési ügyre bukkant rá Nyitra környékén. Még 1915-ben, közvetlenül az olasz hadizenet után egy bünszövetkezet nagymennyiségű gabonát csempészett ki hamis szállítási igazolványok alapján Olaszországba. Eddig 300 vagon gabona kicsempészése van bebizonyítva. A nyomozás vezetője, Wölfler határrendőrségi hadnagy megállapította, hogy a gabonát Nyitráról és Érsekújvárról szállították Ausztriába, onnan Svájcba és így tovább Olaszországba. A bünszövetkezet több tagját máris letartóztatták, neveket a nyomozás érdekében nem adnak ki.

LEGUJABB.

Ejjele 2 órakor érkezett telefonjelentés.

Pétevárról érkezett jelentések szerint Pakadre, Rasputin leányának vőlegénye öngyilkosságot követett el. *Puriskievics dumaképviseletét letartóztatták.*

München. Egy angol törvényszék a napokban azt a döntést hozta, hogy miután háborúban nincs titok az állam előtt, a papokat, orvosokat, ügyvédeket a bíróságok kérésére a hivatalos titoktartás alól fel legyenek mentve.

Páris. A francia kamara a jövő héten titkos üléseket fog tartani a Görögországra vonatkozó interpellációk tárgyában.

Budapest. Az ellenzék új összeférhetetlenségi bejelentéseket készül tenni. Eddig két név jutott tudomásra: Nagy Ferenc, a Telepítő és Parcélázó bank elnöke, és Baross János, akire az Ivánka-pörben nyilvánosságra jutott levelei kompromittáltak. Az ellenzék továbbá össze akarja állítani azoknak a képviselőknek névjegyzékét, akik 1915 nyara óta a hadügyminiszteriumban kijárással foglalkoztak.

Kedvező harcok Rigánál.

Berlin, január 24. (Hivatalos.) A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati harcok:

A harcéri tevékenység majdnem mindenütt tiszta, tagyos időjárás mellett a legtöbb arcvonal szakaszon mérsékelt határok között maradt. A repülőök sokoldalú feladataikra kihasználták a kedvező megfigyelő viszonyokat. Az ellenség számos légi harcban és védőtüzelésünk folytán hat repülőgépet veszített.

Keleti harcok:

Lipót bajor herceg vezértábornagy harcvonala:

A két oldalon és Rigától délre reánk nézve kedvező lefolyású harcok fejlődtek.

József főherceg vezérezredes hadsereg harcvonala:

Kemény hidegben csak helyenként volt élénk tüzérségi tevékenység és előtéri ütközet.

Mackensen vezértábornagy hadserege:

Tulceától északra a Szent György ág északi partját feladtuk.

Macedóniai hadszíntér:

A helyzet változatlan. *Laden-dorff, első osztrák hadsereg.* (Miniszterelnökség sajtóosztása.)

Öngyilkosság a pletyka miatt.

— Az aradi járványkórház halottja. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Debrecenben öngyilkossági kísérletet követett el egy szép, fiatal asszony, mert a pletyka számára vette a nevét. Azt mesélték a városban mindenfelé, hogy Gábor József, a legelőkelőbb és leggazdagabb fényképész, tartalékos hadnagy, Oroszországból mint esere-rokkant hazatért és amint a fáma szölt: feleségét, mint más hites asszonyát találta. Az emberek kiszínezték a felkapott mesét; sokan azt is tudták, hogy Gábor mankójával verte meg a hűtlen nőt s kergette ki a lakásából. Sokan örültek, sokan sajnálták: a kacagó, könnyüvéru nőcskék együtt éreztek az asszonnyal, végeredményben mindenki elhitte a mesét. Természetes azonban, hogy egy szó sem igaz az egészről, mert hiszen Gábor József hadnagy az aradi járványkórházban mástól esztendővel ezelőtt meghalt.

Az asszony és második férje ma Aradon jártak halálzási bizonyítványt kérni a járványkórháztól, néhai Gábor Józsefről. A halotti bizonyítványt akadálytalanul és azonnal meg is kapták, ezzel tértek vissza Debrecenbe, hogy lefegyverezzék a város aradiassan rosszindulatú, pletykázó nyelveit. Pedig hát felesleges is volt ez, hiszen, mint említettük, Gábor József fotográfus özvegye törvényesen kelt egybe mostani élettársával, ami természetesen lehetetlen lett volna: ha az urinó már a házasságkötésnél nem tudta volna kétségtelenül bebizonyítani özvegyességét.

— **Kitüntetés.** A király megparancsolta, hogy az ellenséggel szemben vitéz magatartása elismerésül *Miklóssy Gábor* 33. gyalogezredbeli főhadnagynak a legfelsőbb dicséret elismerést tudtára adják.

— **A millió pamutacsempészés.** *Budapestről* jelentik: A nagy port felvert pamutacsempészési ügy napról-napra mindinkább összezsugorodni látszik, ma már csak 17 millió koronára becsülik a kicsempészett pamutárak értékét. A mai napon ismét két butorszállító kocsit foglaltak le. Kiderült, hogy a Bosen és Rosenbaum-cég a hadügyminiszteriumtól 20 millió korona értékű pamutárak szállítására kapott megbízást és ezt mind Magyarországon vásárolta. A bécsi rendőrség nyomozást sem folytat az ügyben, mert nem érkezett hozzá füljelentés. A pamutszállítási ügyben a rendőrség megállapította, hogy a bécsi helytartóság bizta meg a Bosen és Rosenbaum céget Magyarországon 60 millió korona értékű pamutvásárlással. A helytartóság három tagu bizottságot küldött Budapestre, ezek az osztrák államhivatalnokok a Bristol-

szállóban ütötték fel tanyájukat árdrágító üzemek folytatására. Készpénzben előre fizették ki a még át nem vett, csak megrendelt árut.

— **Halálozások.** *Vidéki Ferenc* né született *Chambro Karolin*, *Vidéki Ferenc* máv. tisztviselő neje január hó 23-án életének 52. évében elhunyt. Temetése 25-én délután fél 3 órakor lesz a Kossuth-utcai házból.

Pollák Ferenc január 23-án életének 45. évében meghalt. Temetése holnap délután lesz az izraelita temető halottas házából.

— **Pászka ellátás.** Minthogy az Országos Közélemezési hivatal elnöke utasítása folytán Arad szab. kir. város polgármestere az hitközség előjáróságát felhívta, hogy záros határidőn belül terjessze be azok névsorát, kik a husvétii ünnepekre pászkát igényelnek, emel-fogva az aradi izr. hitközség előjárósága felhívja mindazon tagjait, kik a husvétii ünnepekre pászka kiszolgáltatását óhajtják, hogy ebbeli igényeiket a hitközség jegyzői irodájában (*Arpád-ter 5. I. em.*) kapható bejelentő lapok szabályszerű kitöltésével *1. évi január hó 30-ik napjáig* (naponta *d. u. 2. 5 óráig*) bezárólag annál bizonyosabban jelentsék be, mivel az ezen határidőn túl történt bejelentések figyelembe vehetők nem lesznek. Figyelmeztetjük egyúttal a bejelentőket, hogy pászkával leendő ellátásuk esetén a husvétii ünnepek alatt a város által forgalomba hozott listet igénybe nem vehetik. Arad, 1917. január 22. Az aradi izr. hitközség előjárósága.

— **Mindenki a saját érdekében** vegyen *Aerowash* mosógépet, melynek használata által nagyon sok időt és szappant takarít meg. A gép gyakorlati bemutatása csütörtök délután pont 4 órakor látható *Magyar Ferenc* gazdasági gép és műszaki üzletében, Arad, *Zrínyi-utca 6.* Főelárusítás Budapest, VII., *Erzsébet-körút 35.* *Aerowash*-vállalat. A gép ára 24 korona. 231

— **A mai szükség** sokaknak lehetetlenné teszi étvágytalanságnál, köhögésnél, rekedtség-nél, tüdőbajoknál a levegőváltozást. Ezeknél, mint régen bevált háziszer a *Sirolin* ajánlható. 7215

— **Barányhus árusítás** *Glück Károly* és *Testvére* cégnél a mai naptól kezdve szopós barányhus kapható. 710

— **Gyermekkocsik** 50 koronától 250 koronáig *Fischer Simon* nagyáruházában. 311

— **Cukorcsomagoló Kerpelnél.**

Letartóztatott csalóbanda.

(Megzsarolt árdrágítók és katonaszökevények.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A kolozsvári rendőrség több napi széleskörű nyomozás után letartóztatta *Rothmann József* nagyváradi temetésrendező, *Prückel Károly* magánhivatalnokot, és *Reinitz Ignác* berettyóújfalui kereskedőt, akikre rengeteg csalás, okirathamítás, katonaság elleni büntett és számos egyéb büntetendő esemény bizonyult.

(Akivel lehet beszélni.)

A nagystilű csalóbanda azzal kezdte működését, hogy olyan embereket szemelt ki, akik valami körülménynél fogva nem voltak rendben a katonasággal. *Rothmann József* nagyismeretségénél fogva több olyan embert összeirt, akik nem Nagyváradon soroztatták magukat, hanem más városban és ezekre vetette ki hálóját.

Rothmann, midőn ezekről az emberekről pontos listát állított össze, kiosztotta a szerepeket társai között. Egy *Prückel Károly* névű magánhivatalnokot vitt Nagyváradra, aki a *Himanózi-szállodában* lakott, ott előkeiben élt és nagyszabon detektívnek írta be magát, aki hivatalos minőségben tartózkodik Nagyváradon.

Rothmann átadta a listát *Prückelnek*, aki sorra járta a megrémült embereket. Mindenütt detektívnek mutatkozott be és jegyzőkönyvet vett fel. Aztán elszedte az illetők okmányait és tovább állt. Nagyváradon mintegy 40 helyen járt így és lelépésével, hivatalos irással

LEGUJABB.

Heggel 3 órakor érkezett telefonjelentés.

Nagy német győzelem a rigai fronton.

Berlin. A Wolff-ügynökség jelenti este: Az Aa folyó mindkét oldalán keresztül-vitt német támadás az oroszoktól jelentősen terület elfoglalását eredményezte. Eddig 1500 foglyot szállítottunk be.

Berlin. A Wolff-ügynökség jelenti: 1916. évben német repülők lelőttek 287 ellenséges repülőgépet, ezzel szemben csak 221 német gép kényszerült leszállásra. A nyugati fronton a franciák és angolok 239 repülőgépet veszítettek, míg a németek ezzel szemben csak 181-et. Világos ezekből az adatokból a német légi flotta fölénye.

Berlin. A Wolff-ügynökség jelenti: A lefolyt tengeri ütközetről, amelyben torpedónaszádaink egyrésze az angol tengeri könnyű haderővel megütközött, a következő részleteket tessék közzé: Mindjárt az ütközet elején, amely az éj sötétjében játszódott le, a W-69 vezető járművet teli találat érte a parancsnoki hidon. A találat megölte Schütz Miksa korvetkapitányt, a flottilla parancsnokát, aki flottáját a háború kezdete óta mindig lendülettel és sikerrel vezette, valamint két más tisztet és a legénység néhány emberét és a hajót olyképen megrongálta, hogy nem tudta elkerülni az összeütközést egy másik naszáddal. A W-69. ezután súlyosan megrongált állapotban, de az ellenség által nem zavarva belutott Ymuiden holland kikötő-

be. Az a naszád, amelynek a W-69. neki rohant, megrongálás ellenére is részt vett a harcban és egy angol rombolót súlyosan megrongált. Repülőink később megállapították, hogy a romboló súlyos helyzetben van. A német torpedónaszádnak sikerült két neki-rohanás által lefokozott sebesség dacára akadálytalanul eljutni egy német támaszponthoz. A harmadik naszád, amely a harc folyamán a sötétben elvesztette az érintkezést a többiekkel, számos ellenséges torpedónaszádra és rombolóra támadást intézett és torpedó lövéssel közvetlen közélről el is súlyosított egy nagy ellenséges torpedórombolót. A tulerőre való tekintettel azonban a naszád megszakította a harcot és az ellenség által nem háborgatva harcra képes állapotban érkezett vissza a kikötőbe.

London. Az admirális jelenti: A múlt éjjel egy őrszáró flotta a holland part közelében összeütközött ellenséges torpedórombolók egy osztagával. Harc fejlődött ki, amelynek folyamán egy ellenséges romboló elsüllyedt, a többiek szétszóródtak, miután tetemes kárt szenvedtek. A sötétség meggátolta a harc teljes eredményének megállapítását.

Egy későbbi távirat így szól: Ma éjjel erős harc folyt le ellenséges rombolók és a mi rombolóink közt a Souven-bank közelében. Egy torpedó egyik rombolónkat eltalálta. A robbanás 3 tisztet és 44 embert megölt. A rombolót saját hajóink elsüllyesztették. A mi hajóink egyéb veszteségeket nem szenvedtek.

és okmányaival mindenütt elhitette, hogy detektív, akinek különös megbízatása van nagyobb katonai és polgári hatóságoktól.

Távozása után néhány nappal mindenütt megjelent Rothmann és elmondta, hogy jó ismerőse Prückelnek, aki olyan ember, akivel lehet „beszélni”. Aztán előadta, hogy jó volna egy pár ezer koronát összehozni a detektív részére, aki aztán a pénz ellenében visszaadja az írásokat és nem tesz feljelentést. A megremült emberek örömmel fogadták Rothmann ajánlatát és a föld alól is kerítették pénzt, csak hogy megszabaduljanak a bajból. Rothmann ilyen módon több, mint 15,000 koronát csalt össze Nagyváradon és az összeget megosztotta Prückellel.

A nagyváradi siker után Kolozsvárra tette át működésének színhelyét a kipróbált társaság. Aztán Désre mentek, ahol több katonaszökevényt zsaroltak meg és csaptak be. Most azokat is elfogták a színhámosoknál talált adatok alapján.

(Jószivű rekvirálók.)

A berettyóújfalusi járásban, azonkívül Erdély igen sok községében a rekvirálással rengeteg összeget csaltak össze Rothmann és társai. Rothmann és Prückel megjelentek számos gazdánál, összeírták a készleteiket és bejelentették, hogy rövid időn belül elviszik a gabonaneműeket.

Rövid idő múlva az illető gazdánál megjelent Reinitz Ignác, aki elmondta, hogy jobbartságban van a rekviráló biztosokkal, akik jó pénzért ott hagyják a rekvirált dolgokat a gazdánál. A gazdák sok helyen kifizették a pénzt, akik nem fizettek, annál megjelentek a rekvirálók és azt mondták, ha nem fizet, feljelentük, mert készleteinek egy részét eltagadta.

De a legnagyobb üzleteket a maximális árral csinálta a csalótársaság. Rothmann elment egy kereskedőhöz és elmondta, hogy nagymennyiségű gyertyára van szüksége és ezért hajlandó bármilyen árat, a maximális áron felül is megfizetni. Sok kereskedő belement, amire megjelent Prückel, mint titkosrendőr és le akarta tartóztatni a kereskedőt. A kereskedő tagadni próbált, ekkor az údetektív elővezette Rothmannat, aki így mondta, hogy igencsű vásárolt a maximális árral jóval magasabb áron. A kereskedő megijedt és igyekezett kimenekülni a bajból. Ekkor megjelent Reinitz és elmondta, hogy ő egy pár ezer ko-

rona ellenében el tudja hallgattatni a panaszost és a detektívet is.

Az ilyen emberek rendszeresen fizettek, csak hogy megmeneküljenek a kellemetlenségtől. Egy kolozsvári kereskedőnek azonban gyanus volt a dolog, bejelentette az esetet a rendőrségnél, amely mind a három csalót lefűlelto.

(Hatvanezer korona a cipőben.)

A feljelentés után a kolozsvári, szamosújvári és nagyszombeni rendőrségek, több osztoros és a hadosztálybírók megbízottai nagy apparátussal nyomoznak ebben a családi ügyben. A hatóságok folyton újabb és újabb adatokat szereznek be a bűnszövetkezet működéséről és naponta több olyan egyént tartóztatnak le, akik ellen az a gyanu merült fel, hogy összeköttetésben állottak a nagystúdi színhámosbandával.

Tegnap, mint Kolozsvárról jelentik, a kolozsvári rendőrség letartóztatott egy kereskedőt, aki néhány évvel ezelőtt Nagyváradon lakott és akinek hamis bukásával kapcsolatosan érdekes és szenzációs kereskedelmi visszaélések kerültek nyilvánosságra. A kereskedő, akinek szerepe még nem teljesen tisztázott az ügyben, tehát neve még nem közölhető, tagadta, hogy összeköttetésben állana a bűnszövetkezettel. Megmotozása alkalmával azonban cipőiben 60.000 koronát találtak elrejtve, aminek megszerzéséről eltagadható felvilágosítást adni egyáltalában nem tud.

Letartóztatásba helyezték azonkívül Szabó István és Hel Imre nevű egyéneket, akik szintén tagjai voltak a társaságnak, amelynek vezetője Rothmann József, a nagyváradi totemszervező volt.

(Saját sógorát is becsapta.)

Rothmann József a nyomozás során igen sok terhelő adat bizonyult. Legtöbb bűne, hogy Désen egy orvossal együtt a katonaság ellen büntettek egész sorozatát követte el. Az orvos pénzt fogadott el Rothmanntól, aki később megjelent az orvos feleségénél és elmondta, hogy ha nem adják vissza a pénzt, feljelentik az orvost. A megrémült asszony visszaadta az összeget Rothmannnak, aki még ezenfelül egy nagyobb summát követelt azon a címen, hogy a pénz a rendőrség megvesztegetésére kell.

Általában jóhiszemű emberek behálózása volt Rothmann sikeres operációinak titka. A vakmerő színhámos semmitől sem riadt vissza és zsarolásait a legnagyobb kegyetlenséggel hajtotta végre. Tudta például, hogy egyik sógorának valami kisebb kellemetlensége van

a katonasággal és elküldte hozzá társát, Prückel Károly rovtottmultu magánhivatalnokot, aki detektívnek adta ki magát és le akarta tartóztatni a kétségbeesett sógort. A jelenetnél ott volt Rothmann is, aki a családdal együtt könyörgött a detektívnek, hogy álljon el a letartóztatástól. Prückel kijelentette, hogy 1000 koronaért nem vesz tudomást az egész dolgról, amire a bajba jutott sógor kifizette az ezer koronát. Az összeget Prückel természetesen megosztotta Rothmannal.

Aradi tánciskolák

a háboruban.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Ó istenem, háboru van, mit mondjak, a jeu-nosse d'oré a harctér halál-tánciskolájában tanulja a dzsiggélő idegsokkot és egyéb modern táncokat. Az aradi tánciskolák idáig nem is próbáltak kockurrálni vele, az idén azonban nekióvakodtak és megnyitották kapuikat. Most már hetenként háromszor forró esténként a levegő a Fehér Kereszt és Központi-szállodák szobáiban. Elméztünk ezekre a helyekre és szokatlan képet találtunk: egészen rövid szoknyák és egészen rövid nadrágok tourbillonját. Gyermekekertekké varázsolta át a tánciskolákat a háboru. Apró kisasszonyok és apró urfiak lejtének a sima parketten rokkó kecsesség helyett gyermeki bájjal. Komolyan veszik a táncot és illetet, mint komolyan veszi tanítónőjük, a kinek kenyerre, mestersége és művészete ez. Körül a pamlagokon papák és mamák ülnek boldogan, többnyire katonafiuk a csatában, csak kisebb gyermekeiket hozhatják ide, hogy gyönyörködjenek bennük. Szülői szívük megdöbben és ha a boldogokat szemlélve, eszükbe jut, az, aki a harctéren van? — Kedves oázisok, most a világ-háboru rémes vértengerében a tánciskolák.

Kedden, csütörtökön és vasárnap este 7-től 9-ig tartanak tánciskolát a Központi és Fehér Kereszt szállodákban. Szathmáry Etelka és Benkőné urnőgyeknek egyaránt sok a növendékük. Szinte szűk a terem a forgoló pároknak. Újabb tanítványokat fel sem vesznek már, különben a megnyitás óta csak korlátozott számban történt a felvétel, a szülőknél kellett egymást és egymás gyermekeit protegálni, beajánlani, mint valami klubba.

Azzal a várakozással mentünk el a műintézetbe, hogy legalább egy-két harctérről szabadságot íjű kadétot és önkéntest fogunk a növendékek sorában találni. De egyet sem láttunk. A zongora csengett, a tanárnő kommandírozott és következett a tour d'amé. Szívükre szorított fehér, keztűs parányi kézzel intottak a kis gavallérok a rózsaszín túll ruhácskás kis maquiseok felé. Egészen gyű, mint a nagyok szoktak. Ó komolykodó naiv kicsikék, rózsás kis arccok, naiv és ártatlan tekintetű fekete és ibolyakék szemcskék. Ó boldog gyermekkor, aki ma táncolsz! Kisasszonykák, akik ujjhegyeiket nyújtják és földre sűtik óziko szemüket! Gavallérok, akik közül valószínűleg csak kevesen hatoltak még be a szintaxis rejteimbe. Kis hölgyek a polgárból vagy netalán a felsőbb leányiskolából titokban tanárkibba szerelmese, vagy Farkas Imre Kis kadéjába és aligha veszik komolyan partnereiket a tánciskolában, akiknek a szívük vérzik ezért a teljesen comme il faut frakking alatt. A hölgyekről írták Ciliké viszontagságait, az úrkról a Huckleberry Finnt, most mégis komolyak, szobatiszták, parfümösök, fehérök és rózsaszínök, porórok, komolykodók, nagyok. Távol még tőlük az első bál boldog misztériuma, távol a férjhezmenés és a partie képeség, mégis gondjaik vannak itt, jól szonyirozottan és pityergésre vagy guzzogásra áll a szája annak, aki petrezsejmet árul. A fiúk mind jó táncosok, vékonyka kamaszlábaikkal és karjaikkal, mikre először nehezedik nőnek terhe. Ó édes terhe! A fiúk közül, akiknek már az ötödik-batodik

FOG- tömések, aranyból, platina, arany és ezüst, amalgamból és a fog színevel azonos porcellánból.

FOG- koronák, hidak, egész fogsorok szájpadiás nátrú aranyból, platínából vagy porcellánból.

FOG- kövek eltávolítása, fogak fehérítése és hibás fogak átalakítása, valamint javítása.

FOGHUZÁS. Tizenhét éves fogtechnika gyakorlatom, amelyből német Berlin, Lipcse, Brüssel és Londonban, némiképpen Amerikában a legkiválóbb fogtechnika mint asztens működtem, továbbá tekintve azt, hogy műsorem a mai kor legkiválóbb műsereivel van felszerelve, elég garanciát nyújt, hogy még a legkiválóbb esetekben is a legkiválóbb mértékben megfelelhessenek. **JACOBI GYULA** vizsg. fogtechnikus Szabadság-tér 4. Bejárat Eötvös-utca 17. Telefon 757. szám.

gimnáziumi osztály poros padjai kopatják kétféle-napi nadrágját és komoly görögök lettek, nem sekélyes pótlások, gondolkodnak e az Iliász szavaira: „Eszétai hámar hótan potelolés Iliás iré, Kai Priamos, Kai laos ornellié priamojo“... Gondoltak e a napra, amikor lehull róluk az iskola pora és a gyermekkor himpora és esetleg korai szovásés jöv, korai barctér, korai halál?!

— Nekünk mégis a hiányzó kis kadétok fájnak és okoznak gondot. Vajjon miért mincsenek itt, akik közülök itt lehetnének. Talán idegenek már számukra az élet finom formái, a tánciskolák és a táncok. Az elesett ifjak pedig, — úgy gondolják — mikor a tejszón az ar elő vonulnak, felnyújtják ujjukat és így szólunk Szép Ernő verse szerint: Kérem én még nem táncoltam, nem táncoltam, táncolni akarok mostan! (b. l.)

TANÚGY.

(—) Uj igazgató. Glattfelder Gyula dr. eszaki püspök az aradi róm. kath. polgári leányiskola igazgatójává az időközben elhunyt Nieszner M. Calasantia iskolánővér helyébe Oltványi M. Adelinda iskolánővért nevezte ki. E kinevezés nem jelent változást az intézet életében, mert az előző kinevezett igazgató állását súlyos betegsége miatt el sem foglalhatta s így az intézet a tanév kezdete óta a most kinevezett igazgató vezetése alatt áll.

A szerkesztőért felel:

Rudnyánszky Endre távollétében:
Stauber József.

NYILTÉR.

(Az ezen rovat alatt közzétettéket nem vállalunk felelősséget.)
Aradkövi (Kuvin) határában levő 188 kat. hold

földbirtok

gazdasági épületekkel

eladó.

Továbbá 300 hl legutóbbi termésű pankotai és világosi

bor eladó.

Kéveköti használt manilla-zsineget megvételeire keresek.

Viesenmayer János

tulajdonos, Ujszentanna.

310/1916. végreh. szám.

Arverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a világosi kir. írásbíróságnak 1914. évi V. 268/2. sz. végzése következtében Dr. Adeimann Géza újszentannai ügyvéd által képviselt Belső Újszentannai Takarékpénztár r. t. javára 6000 korona s jár. erejéig 1916. évi október hó 27-én fogvaosztott kielégítési végrehajtás útján lefoglalt és 1280 koronára becsült követendő ingóságok, u. m.: hordók, törköly és tűzifa nyilvános árverésen eladtnak.

Mely árverésnek a világosi kir. írásbíróság 1914. évi V. 268/4.

számu végzése folytán 6000 koronára tőkekövetelés, ennek 1916. évi november hó 20. napjától járó 6% kamattal, 1/2% váltódíjjal és eddig összesen 488 koronában bírólag már megállapított költségek erejéig Magyarud községben, végrehajtást szenvedett Jakásán leendő megválasztására 1917. évi február hó 1. napjának d. e. 1/2, 1/2 óraja határidőül kitűztek és ahhoz a venni szándékozók ezenel oly megjegyzéssel hivatalnak meg, hogy az érintettségök az 1881. LX. t.-c. 107. és 108. §-ai értelmében késspenz fizesés mellett a legutóbbi igazgatóknak szükség esetén becsáson alul is el fog-nak adatni.

A helyszínére a községvezetői less az indulás.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felül-

fogaltatták s azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-c. 120. §-a értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Világos, 1917. évi január hó 18. napján.

676 Thuránszky, kir. bírósági végrehajtó.

135 koronáért egy finom téli öltönyt.

180 koronáért egy finom téli kabátot mérték után készít

Hauptvogel Ferenc

férfi szabó mester
Batthyány-utca 37. szám.

Vidéki Ferenc máv. tisztviselő a maga, illetve gyermekei Blaska és Gabriella, ugy az alólírottak, valamint számos rokon és ismerős nevében is mélyen megtört szívvel szomorúan jelentik a felejtethetlen és hőnszeretett jó hitves, gondos édesanya, testvér, sógornó, nagynéni, rokon és jó-barátó

Vidéki Ferencné

szül. Chambré Karolin

f. évi január hó 28-án este 10 órakor, életének 62-ik s boldog házasságának 26-ik évében, hosszas szenvedés után a Mindenható rendelkezéséhez képest történt gyászos alhunytát.

Az Istenben boldogult földi maradványai f. hó 25-én d. u. 1/8 órakor fog-nak a Kossuth-utca 38. sz. gyászszobából, a róm. kath. egyház szertartásai szerint a helybeli felső temetőben örök nyugalomra helyeztetni.

Az engesztelő gyászmise áldozat az elhunytak leiki üdvéért f. évi január hó 26-án d. e. 9 órakor fog a helybeli főtiszt. Minorita-atyák szentegyházában az egek Urának bemutatatni.

Áldás és béke poraira!

Arad, 1917. évi január hó 23.

Id. Sipes Imre és neje az Binder Anna, szülei. özv. Vidéki Ferencné sz. Prisz-án Anna, anyósa. Chambré Károly, Chambré Róza férj. Lenkey Péterné, Chambré Ida férj. Szavkovits Péterné, Uj. Sipes Imre, testvérei. Chambré Károlyné sz. Págel Ilona, Lenkey Peter, Szlavovits Peter, Uj. Sipes Imréné sz. Thömes Anna, Chambré Jánosné sz. Buc-tala Anna, Vidéki Gusztáv, Vidéki Nándor és neje sz. Dóda Hermína, sógor és sógornói.

Varga Imre első temetkezési intézete Arad, Aud-rassy-ter 13. Telefon nappal: 87. Éjjeli szolgálat: 738.

Minden külön értesítés helyett.

özv. Pollák Ferencné a maga és gyermekei: Olga, Margit, Imre, Bözsi, Józsika és Irénke nevében tájadalmas szívvel tudatja, hogy a legszeretőbb férj, a legjobb apa, fiu, testvér és rokon

Pollák Ferenc

e hó 23-án életének 45-ik, boldog házasságának 16-ik évében hosszas szenvedés után jobblétre szenderült.

Drága halottunk hült tetemeit az izr. temető halottas házából e hó 25-én, csütörtökön d. u. 8 órakor fogjuk örök nyugalomra helyezni.

Áldás és béke drága poraira!

Arad, 1917. január hó 18-án. 703

NEMZETI SZÍNHÁZ

Arados, 1917. január 25-én csütörtök:

B) Beret.

B) Beret.

Kortész Vilmos felléptével:

Szevillai borbély.

Opera 3 felvonásban.

Kezdete 1/8 órakor.

AZ

eseményekről napról-napra a legalaposabb és a legirisebb tudósításokban számol be az

ARADI KÖZLÖNY

Közleményeinek eredetisége és érdekessége, valamint háborus híreinek megbízhatósága révén

MAGYARORSZÁG

vidéki lapjai között az első helyen áll. Az Aradi Közlöny a

LEGELTERJEDTEBB

napilap, amely a háboru alatt is a közönség fokozottabb igényeit tartotta szem előtt és nem szállította le szövegrészének terjedelmét, miért is a

LEGTARTALMASABB

ujság. Az Aradi Közlönyt a közönség minden rétege olvassa és így a

LEGJOBB

hirdetési organum. Az Aradi Közlöny nemcsak a helybeli és a

VIDÉKI

hanem az ország ujságolvasó köreinek, valamint a harcúterén küzdő katonáknak is előszere-tettel olvasott

NAPILAPJA.

Gyertyát,

Zsiros szódát,

Kristály szódát,

Gyufát,

Cukorkát,

Citromot

és mindennemű háztartási, élelmi és iparcik-keket belső hadszinterületre is szállít

Gonda Nándor, Déva

Uj sütőde.

Orozi-utca 26. sz. alatt

sütődét nyitottam,

hol hatósági oécula ellenében jó és izletes kenyér kapható. Sütések egész nap elfogadtat-nak. Szíves pártfogásért eszedzik

Wöröss Gyula,

sütőmester.

Meghívás.

Az Ujaradi Takarékpénztár Részvénytársaság által

folyó évi február hó 2-án, délelőtt 10 órakor saját helyiségében tartandó

47-ik évi rendes közgyűlésre.

NAPIREND:

1. A közgyűlési jegyzőkönyv hitelesítésére két részvényes választása és a jegyzőkönyv vezetésére egy jegyző jelölése.
2. Az igazgatóság 1916. évi üzletjelentése.
3. A felügyelő-bizottság jelentése.
4. Indítvány a tiszta nyereség felosztásáról.
5. A felmentvény megadása az igazgatóság és a felügyelő-bizottság részére.
6. Esetleges indítványok.

Azokat a tisztelt részvényeseket, akik ezen a közgyűlésen részt venni óhajtanak, felkérjük, hogy a saját nevükre szóló részvényeiket az alapszabályok értelmében folyó évi február hó 1-én, déli 12 óráig az intézeti pénztárnál tértívny ellenében letétmentényezni sziveskedjenek.

Ujarad, 1917. évi január hó 17-én.

Az igazgatóság.

Az Ujaradi Takarékpénztár Részvénytársaság

Vagyon. zármérlege 1916. évi december 31-én. Teher.

Pénztár-készlet	80.080 49	Részv. n. tőke	500.000
Váltó tárca	2.447 879	Tartalékalap	300.026
J. lizalog kölcsönök	1.320.124	Nyereség	48.740
Folyószámlái adók	382.556 70	Jötekkönyv alapítvány	15.100
Ertekezési pirok: 1.000.000 K. n. e.		Házért, c. önk. és fenntart. alap	16.000
300.000 K. n. e. 4% magy. kor. járad. K.	79.81	Adóirtaléka ap	7.000
50.000 " " 6% " I. hadik.	97.50	Osztalékirtaléka ap	10.000
68.300 " " 5 1/2% " II. " "	90.80	Betétek	5.334.714 51
100.000 " " 6% " III. " "	97.10	Letétek	35.401 10
180.000 " " 5 1/2% " IV. " "	91.70	Előre felvett váltó-kamatok	30.312
21.700 " " 6% " IV. " "	96.70	Fel nem vett osztalék	60
300.000 " " 5 1/2% " V. " "	95.50	Nyereség-egyenleg:	
Különfele	1928.—	1915. évi áthozat	K. 21.124-04
Nyugdíjalap értékpapirjai	887.345 95	1916. évi nyereség	K. 108.724-15
Más intézeteknél betétek	22.594 —		129.848 19
ügatlanok	1.220.024 71		
Lel ár	69.500 —		
Hitelreáros jelzálog-kamatok	1.000 —		
	46.046 92		
	6.477.101 80		6.477.101 80

Ujarad, 1916. december 31.

Czeyda-Pommersheim s. k., titkár. Netter s. k., igazgató. Philipp s. k., igazgató. Theis s. k., igazgató. Morath s. k., könyvelő.

Az igazgató-tanács:

Fock s. k., Hartmann A. s. k., Hartmann s. k., Hartmann L. s. k., Klug B. s. k., Klug F. s. k., Klug s. k., Krebs s. k., Schork s. k., Smoiensky s. k., Wagner s. k.

Tisztelt Közgyűlés!

A kereskedelmi törvény, valamint az alapszabályok rendelkezéseihez képest az 1916. év folyamán az intézet ügykezelését behatóan ellenőriztük és úgy a pénztárt, mint az üzletkezelést és a könyvvitelt mindenkor rendben találtuk.

Szintügy beható vizsgálat tárgyává tettük az előterjesztett mérleget, valamint a nyereség- és veszteség-számlát, mely vizsgálatunk eredményeként konstatáljuk, hogy mindkét számlát az üzleti könyvekkel pontosan egyezőnek és a törvénynek megfelelőnek találtuk.

Végre kijelentjük, miszerint az igazgatóságnak az 1916. üzletévben eredményezett Korona 129.848-19 fillérenyi tiszta nyereség felosztása és hovatfordítása iránti indítványainhoz csatlakozunk, kérve egyúttal, miszerint úgy az igazgatóság, mint a felügyelő-bizottságnak a lefolyt üzletévre a felmentményt megadni méltóztassék.

Kelt Ujaradon, 1917. január hó 15-én.

A felügyelő-bizottság:

Lászlóffy István s. k., Dr. Hoiz Antal s. k., Weisz Adolf s. k., Zircher Antal s. k., elnök.

ÓCSKA

horgolt és kötött áruért, hártya és kapacért, szétszakadtért is, gyapjuból különként K 7-től K 12-ig, pamutból különként 1-20.

Új gyapjufonal és ennek maradékaért K 16. Új pamuffonalért és ennek maradékaért K 6-tól K 10-ig ízet a Maschinenstrickerei Glücksmann Vilmos Wien, XV., Sint-terheimstr. 4. Minden küldeményt azonnal és pontosan leszámol, nagyobb tételeket személyesen is át vesz. 7281

Zsírosszóda

100%-os, 100 kg-os hordókban, nagyobb mennyiségben, napi árban kapható

Guttman Sándor árúgynök. Arad, Városi kávéház. 608

Különleges módszer szerint készült **Fatalpu cipő** egyeduralma részben vidéki városokra és megyei székhelyekre megfelelő cégek keresettségét ajánljuk. „Nagy 10 edelemt” jelge alatt 13000. Hirtetőbe Budapest, Semmelweis-utca 4. körzetek. 7171

DURATING!

törvényesen védett vegyi szer, amely a kamarn öltönyök, egyenruhák, szövetek, női ruhák, reverendák stb. mutatkozó fányt radikálisan eltávolítja.

Kapható:

Schäffer Henrikné! Arad, Andrassy-tér. Magyarorszag kizárólagos képviselőjénél 1—, 150, 2— koronás üvegekben. 607

Viszonteladók figyelmébe!

Chocoládé, cacao, Chocoládé-bonbonok és cukorka áruk lerakata: 451

Gábor Miklós Arad, Andrassy-tér 18. Salaoz-u. sarok. Helyi és vidéki telefon: 10-59.

Feter Teréz kozmetikai intézete

Forray-utca 4. szám.

Legmodernebb szépségápolás. Szépítés májfolto, mitesszeres, pattanásos arcot széppé, rancos, öregedő arcot simává tesz. Szemöldösöt, hajszálakat végleg eltávolít. Vörös orr a kézkezelés, arcórhám-áztatás, hajápolás. Arcmasszage jutányos bértelben. Szeretettel küldésük vidékre is. Fogadok 9-12-ig, 2-6-ig, hivatalnokokat és különös alkalmakhoz esti órákban is. 6401

Feter Teréz, Arad, Forray-utca 4. szám, I. em.

Apró hirdetések.

Házasság.

Lakás,
kellemes otthon keres állami tisztviselő, jelenleg katona, intelligens urinővel, megfelelő koru és vagyonu hölgygel házasságot is kötne. Levelet „40” jellegre „Az Est” Zrínyi-utca továbbít. 707

Levelezés.

„Első lépés”
levelet kérem a lap kiadóhivatalánál átvenni. 686

„Frisz”
levele van jelzett helyen. 685

Szerény asszonyka

diszkrét uri ember tehetőseges ösmeret-séget keresi, ki őt zavart helyzetéből ki-segítse. Levelet „Alkonyban hatkor” jel-legre lapban jelzve a kiadóba kér. 706

Ellátás.

Jó házi kezet
kapható reggeli, ebéd, vacsora. Poskay Lajosné kifőzősében, Deák Ferenc utca 33-34. 693

Oktatás.

Elemi
és középiskolát végző gyermekek korrepe-tálását vállalja tanító, szerény, díjazás-al. Cim a kiadóban. 622

Alkalmazást nyer.

Magyar klasszsonyt
keresek magyar határvárosban lakó, né-met anyanyelvű 2 nagyobb gyermek mellé. Jelentkezők csakis intelligens, jó családól való keresztény nők kéreinek. Petőfi-utca 7. szám alatt, Merle Gézá-nhoz jónak. 709

Hadmentes szerelő-bádogos
keresték Aradvármegye kórháza ré-szére. 704

Ügyes lelkésznek varrónő
hához felvétetik. Cim a kiadóban. 698

Igáskocsist
keresek. Nagy Farkas, Arad. 671

Alkalmazást keres.

Házvesztőnek ajánlkozók
középkorú nő, ki már ily alkalmazásban volt, magános ur vagy urnőhöz, esetleg vidékre. Cim: Prohászkané, Kálvin Já-nos-utca 1. szám. 700

Fintal kereskedősegéd
február 1-re állást keres. Cim a kiadó-hivatalban. 697

Kiadó lakás.

Kiadó
február 1-re egy 2 szobás udvari lakás. Bővebbet Andrásy-tér 3., a házme-sternél. 683

Kiadó
műhelynek vagy raktárnak alkalmas he-lyiség. Bővebbet Andrásy-tér 3., a ház-mesternél. 684

Kiadó
a Szabadság-térre nyíló 2 utcai szoba és előszobából álló garcon lakás. Tudako-zódní Koch mécsárszékekben, Szabadság-tér 12. 689

Ingatlan.

Üllet-házak eladó.
Török Gábor-utca 11. sz. sarokház és Kossuth-utca 18. számú jó üzletházak, szabadkésből eladók. Értekezhetni a tu-lajdonossal, Boroscsében. Telefon sz. 9. Bernstein Manó. 680

350-500 holdig
terjedő prima bérletet keresek halterjes gazdálkodásra, lehetőleg Erdélyban a Ma-rus mentén. Esetleg hasonlókat vennék. Ügynököt díjazok. Cim a kiadóban. 690

Eladó
a Kálvin János-utca 35. számú ház. Ér-tekezni lehet a tulajdonosnál, Bittenbin-der János, Nemeszántpéter. 677

Kisebbszobák
kerítel, megvételre keresetik. Cim: Part-utca 7. 685

Modern magánház
adományos, 3 szoba, fürdőszoba, konyhá-val, villany, gáz stb. eladó, Csiky Ger-gely utca 10. szám. Bővebbet Radó Gyula cégnél. 682

Eladó
egy kisebb emeletes ház a városbáza közelében. Cim a kiadóban. 709

Határ-utca 15. sz.
ház eladó. Bővebbet ugyanott a tulajdo-nosnál. 558

Földesintés
szép, modern magánház, a város köz-pontján, istálló, kocsisainak, két nagy pado-zott borpincével, eladó. Értekezhetni: Révay-utca 13. szám. 686

Gróf Leisnigen-utczában
jól jövedelmező emeletes bérház előnyös feltételek mellett eladó. Bővebbet Aradi Kereskedelmi Banknál. 625

Főváros-utca 7. száman
emeletes ház, 7 lakással eladó. Bővebbet ugyanott. 623

4 kisebb szobás
Kovács és Aradon egy magánház 2 modern lakással, és gyümölcsös kerttel eladó. Cim a kiadóban. 687

Egy modern magánház,
a város központjában, nagy gyümölcsös kerttel, eladó. Cim a kiadóhivatalban. 688

Földesintés ház
forgalmas országúton, vasút közelében, kocsma és szatócs üzlettel, logokkal fel-szereléssel eladó. Cim a kiadóban. 638

Kiadó
magánház, üzlethelyiséssel. Málán. Eladásra ügynököt keresek. Lukács, Za-mándujfalu, pályaudvar. 689

Dampjanich-utca 2. sz.
egy utószobás ház, szabadkésből el-adó. 6341

Vétel és eladás.

Kerékpár
jókabban levő, szabadon futó eladó. Thö-köly Imre-u. 4. 701

100 drb 1 éves
mangalica herék sülős és 20 drb 1 éves mangalica tenyészkoca eladó. Cim a kiadóban. 683

Automobil eladás.
25 Ph. automobilomat, 1914. évi model, 4 üléses, csinos, modern, sötétkék, zo-máncoos, karosszériával, teljesen üzemké-pes, bevoulás miatt azonnal, jutányosan eladó. Cim a kiadóban. 1981

Jókabban levő
kis és nagy hordók kaphatók özv. Werner Danielnéknél, Kossuth- és Bathány-utca sarok, fűszerüzlet. 574

Bortésel
szétszedhető és egy nagy deszka sátor — zárral ellátva — (80-100 mm. gabona-nemű befoglalására elegendő) helyszüke miatt, minden elfogadható áron azonnal eladó. Bővebbet Thököly Imre-u. 48. sz. alatt. 593

Eladásra
kerülnek gazdaság felosztása miatt külön-félegazdasági eszközök és gépek, donány-pajta felszerelés, stb. Bővebb felvilágosítást ad ifj. Szlovák Gyula, Temesfűzkút u. p. Temesfűzes. 592

Ülleti könyvek
beíró könyvek, és irodaszerek raktára Deák Béla könyv- és papírkereskedésé-ben Forray-utca. Telefon 902. 6071

Méz.
Tiszta virágmez kapható, Seeberger Mihály-nál, Boros Beni-tér 20. 667

Különléte.

Ülletihelyiség lakással
együtt 1917. évi március 1-re kiadó Új-miklósra, Fő-ut 13. 706

Szépésgépelés.
Hajszálakat hölgyeknek arcról, karról fe-előszéggel végleg kirtom kirtónó „Tuka” kipróbált szőremmel. Fájdalom nélküli keselés mellett rögtön hatás. Mindennemű hajfestést, szépésgépést, aromaszagot olosó bérletben vállalom. Bámulatos hatá-su szépítőszereimet vidékre utasítással, diszkrétan küldöm. Érdeklődőknek azon-nali válasz. Hrs ébet-körút 18. 1. em. ajtó 6. az ipartestület mellett sarok. 1981

Házadások,

valamint kisebb és nagyobb birto-kok eladását, parcellázását köz-vevítetni vállalom. Az ország min-den részében előjegyve kis- és nagybirtokok. Aradon magán- és bérházak. Ajánlatokat, megbízás-o-kat kér

Halmi József

adásvételi közvetítő iroda.
Lakás: Deák Ferenc-u. 5.
Telefon 736. 691

Bakkancsokat

munkásokrészére erős kivitelben, bőrtalppal, minden nagyságban, 687

jutányos áron szállit

Adler Hugó

ARAD. Telefon 797. sz.

Apróhirdetések
az „Aradi Közlöny” részére felvételnek a Messenger-boy irodában, Deák Ferenc-u. 8. Ugyanitt kapható az „Aradi Közlöny.”

Egy waggon áros, jókarban levő használt

láda eladó.

Metekinthető
Messzer Arminnal,
Pankotán. 679

Matteine-izéle
patkány- és egérintás

uj eljárás szerint.
Patkány- és egérintáshoz ajánlok **patkány- és egérintősz-bacilust.** A XX. század legmegbiz-hatóbb patkány- és egérintő-szere, csak patkányt és egeret öl meg, emberre vagy állatra nem vesze-delmes, tehát mindenütt elhelyez-hető.

A patkány- és egérintősz bacilus árai:

- 1 kis adag 2-300 patkány ki-irtására 6 K.
- 1 nagy adag 3-600 patkány ki-irtására 12 K.

„Matteine”
vegyszeri laboratorium
Arad, Boros Beni-tér 1. szám.
Telefon 10-45. 218

Minden rendszert
író-, sokszorosító- és számoló gépek
valamint ezekhez
minden kelléknek:
szalag, szénpapír, papír, vialap, sokszorosító fes-ték stb. csakis elsőrendű minőségben való eladása.

Internationális műszerész-javitóműhely
minden néven nevezendő mechanikai gépekre u. m. író-, számoló-, sokszorosító-gépek, ellenőrző penztárok, gramofonok, fegyverek, stb. **szakszerű veze-tés mellett,** jótállással, jutányos áron tere-n-dezve. **Allandó gyors- és gépiró-iskola.**
Írásmunkák, sokszorosítások vállalása

ZIFFER es HOLLÓ cégneél
ARADON, a főpostával szemben. 571

Meghívó!
A Szemlaci Gazdasági Takarékpénztár Részvénytársaság
1917. évi február hó 11-én d. n. 2 órákor az intézet irodahelyiségében
III-ik évi rendes közgyűlését
tartja, amelyre a t. részvényesek tisztelettel meghívotnak.

Tárgysorozat:
1. A közgyűlés határozatképességének megállapítása és 2. rész-vényes kiküldése a közgyűlési jegyzőkönyv hitelesítésére,
2. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság évi jelentése, a mér-mér-leg, valamint a veszteség-nyeresség számlának felolvasása,
3. Határozathozatal a számadások jóváhagyása, az üzleti nyere-ség hovatfordítása és a felmentés megadása tárgyában.
4. Az alapszabályok 6 §-ának módosítása.
5. Esetleges indítványok.

Azon részvényesek, kik a közgyűlésen résztvenni óhajtanak felhivatnak, hogy részvényüket legkésőbb február 19-ig az intézet pénztáránál térítvény ellenében letenni sziveskedjenek. 681

Az igazgatóság.